

SAKSLISTE

Sak MKR 03/98

RAPPORTER

a. Rapport 26/97. Trond Bakkevig:

KV's sentralkomiteemøte 10. - 19.9.97

- Rapport 29/97. Anne Tveter:

Rapport fra møte i 1)KV: Sentralkomiteen, Geneve 11.-19. september 1997 2) KV: Assembly Worship Committee, Harare 23. september - 1. oktober 1997 og 3) Tanker mot slutten

b. Rapport 28/97. Stig Utne:

Rapport fra Roundtable-møtet i det Sør-Afrikanske kirkerådet (SACC) 15. - 18.10.97, Johannesburg, Sør-Afrika.

(tidligere utsendt)

c. Rapport 31/97. Per-Oskar Kjølås:

Rapport fra FNs 52. generalforsamling som observatør 2.-14.11.97

d. Rapport 2/98. Anne Sender:

Rapport fra deltakelse under FNs 52. generalforsamling 22.10-15.11.1997

e. Rapport 32/97. Ivan Chetwynd:

CCME Santa Severa, Italia 11. - 13.10.97

- Rapport 33/97. Ragnhild Jepsen:

Santa Severa, Italia 11.-13.10.97

f. Rapport 1/98: Tom Sverre Tomren:

Rapport etter Klimakonferansen i Kyoto

g. Rapport 4/98: Stig Utne:

Besøk i Jerusalem 2. - 7. januar 1998

(ettersendes)

THE EFFECTS OF THE 1997 ASIAN FINANCIAL CRISIS ON THE
ECONOMY OF SOUTH AFRICA

Abstract: This paper examines the effects of the 1997 Asian financial crisis on the South African economy. It discusses the impact of the crisis on the South African economy, the role of the South African Reserve Bank, and the impact of the crisis on the South African financial system. It also discusses the impact of the crisis on the South African labor market and the South African government's response to the crisis.

The 1997 Asian financial crisis had a significant impact on the South African economy. The crisis led to a sharp decline in the value of the South African rand, which in turn led to a sharp increase in inflation. The South African Reserve Bank responded to the crisis by raising the interest rate and increasing the reserve requirement ratio.

The crisis also had a significant impact on the South African financial system. It led to a sharp decline in the value of the South African stock market and a sharp increase in the South African government's foreign debt. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African labor market. It led to a sharp increase in unemployment and a sharp decline in real wages. The South African government responded to the crisis by increasing its social security spending and reducing its labor market reforms.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

The crisis also had a significant impact on the South African government's response to the crisis. It led to a sharp increase in the South African government's foreign debt and a sharp decline in the South African government's foreign reserves. The South African government responded to the crisis by increasing its foreign reserves and reducing its foreign debt.

Rapporter til Mellomkirkelig Råd / Mellomkirkelig Råds Arbeidsutvalg

MELLOMKIRKELIG RÅD

OSLO

2-3 FEBRUAR 1998

Rapportnummer 26/97 og 29/97

Konferanse KV SENTRALKOMITE

Konsultasjon

Reise

KV ASSEMBLY WORSHIP KOMITE

Tidsrom 11-19 SEPTEMBER 1997

23 SEPTEMBER - 1 OKTOBER 1997

Navn

TROND BAKKEVIG OG ANNE TVETER

Saksbehandler

GENERALSEKRETÆREN

Kommentarer

MKR/AU behandlet Trond Bakkevigs rapport fra Sentralkomiteemøtet (tidligere utsendt til Rådet) på sitt møte 8.10. Da var Tveters rapport ennå ikke skrevet på grunn av hennes arbeidsuke i Harare for Assembly Worship komiteen. Begge rapportene behandles derfor sammen denne gang.

Bakkevigs rapport konsentrerer seg om CUV-prosessen, om de vedtak som Sentralkomiteen har gjort og om implikasjonene i dem. Det er vedt å merke seg at både han og Tveter regner med at det siste ordet ikke er sagt.

Tveter bruker anledningen til å reflektere litt lengre linjer siden hun har sittet i Sentralkomiteen i hele den periode som nå går mot slutten. Samtidig gir hun viktig informasjon om hvordan gudstjenestelivet vil bli under Assembly.

Det er all grunn til å berømme Anne Tveter for hennes innsats i KV! Vi som har sett Sentralkomiteen i arbeid kan melde om å ha sette en norsk, ung, aktiv og modig leg kvinne som har satt spor etter seg.

Oppfølging

MKR bør merke seg at de viktigste vedtakene under i CUV-prosessen er i samsvar med de holdninger som MKR ga uttrykk for i høringsrunden. Det er derfor viktig å følge saken nøye videre via Assembly og ikke minst inn i den nye perioden i den nye Sentralkomiteen.

Forslag til vedtak

- 1) MKR takker Bakkevig og Tveter for informerte rapporter.
 - 2) MKR vil benytte anledningen til å rette en sterk og varm takk til Anne Tveter for hennes store og samvittighetsfulle innsats som medlem av Sentralkomiteen i perioden 1991 - 1998
-

Anne Tveter: Rapport fra møte i

- 1) KV: Sentralkomiteen, Geneve 11-19. september 1997
- 2) KV: Assembly Worship Committee, Harare 23. september -
1. oktober 1997

og

- 3) Tanker mot slutten

- 1) Sentralkomitemøtet 11-19. september 1997

Dette var det siste sentralkomitemøte i denne perioden, dvs mellom generalforsamlingen i Canberra 1991 og neste års generalforsamling i Harare. Og det siste møtet for den sittende sentralkomites vedkommende. Møtet bar noe preg av dette, men det var likevel "CUV" dokumentet og CUV-prosessen som dominerte. Noen mener vel at dette dokumentet er den sittende komites testamente til generalforsamlingen og den neste sentralkomiteen.

Mange mener at prosessen omkring CUV langt fra er ferdig og at det som foreligger som et "endelig" dokument fra sentralkomiteen ikke svarer på de grunnleggende spørsmål som reises. Når dokumentet forsøker å svare, reflekterer ikke svarene det mange medlemskirker mener er de, etter deres oppfatning, riktige svar. Det er også en bekymring at nesten to tredjedeler av medlemskirkene overhode ikke har svart på spørsmålene som er kommet omkring CUV (det gjelder bl.a. de fleste afrikanske kirkene). Alle underkomiteene på sentralkomitemøtet denne gangen brukte mye tid på dokumentet, og flere av de problemstillingene som ble reist i disse møtene er viktige for prosessen videre. Særlig når det er en helt ny sentralkomite som skal bære dette arbeidet videre. Jeg frykter at dokumentet i fremtiden får en for sterk status som et endelig produkt i forhold til det det burde ha og at det faktum at dokumentet fortsatt heter "Towards..." (at vi fortsatt er på vei) ikke tas alvorlig nok.

Andre saker som ble tatt opp druknet nok litt, men de må nevnes: Rapporten fra det økumeniske tiåret, hvor erfaringen med teamvisits, såkalte levende brev, synes å være en metode som med fordel kan brukes også i andre sammenhenger og kan utvikles videre, rapporten fra misjonskonferansen, bl.a. en video som gav et levende inntrykk av konferansen og hvor de norske deltagerne figurerte flere ganger og Theology of life programmet, som jeg fortsatt har problemer med å forstå.

Under "Public issues" ble det reist spørsmål om en rapport KV har laget om Shells engasjement i Nigeria og Ogoni-folkets skjebne. Det ble reist kritikk mot KVs fremstilling av enkelte fakta. KVs sekretariat tok ikke selvkritikk.

KV v/Peter Williams har laget en video som heter "Staying together" som alle som drar til generalforsamlingen neste år bør se og som i mindre grupper kan brukes som utgangspunkt for diskusjoner om hva økumenikk er og hva KV er. Spørsmålet er om vi burde få laget en norsk tekst til den også. Kanskje

Mellomkirkelig Råds medlemmer også skulle få anledning til å se den?

Generalforsamlingen neste år er flyttet fra september til 3.-14. desember p.g.a. endringer i studieåret ved universitetet. Forberedelsene er i rute, men kontrakten med universitetet var faktisk ikke skrevet under da sentralkomiteen møttes. Noen sier det er p.g.a. problemer med sanitæranlegg der innkvartering av delegater skal skje.

Med flyttingen i tidspunktet for generalforsamlingen er det reist spørsmål om markeringen av KVs 50-års dag kan gjøres i september i Amsterdam likevel (de søkte om å få ha Generalforsamlingen i 1998) og det er kommet invitasjon til en slik markering fra Holland. Mange er imidlertid av den oppfatning at dette kan ta bort noe av oppmerksomheten fra Harare og at KVs 50-årsdag heller da bør markeres mange steder i september. Noen håper tiden fra september til desember i medlemskirkene neste år kan vies KV og forbønn for KV. Det blir en markering av 50-årsdagen 20. september neste år i Uppsala.

KVs økonomi synes å være bedre enn fryktet, men man må fortsatt kjøre stramt og en ny struktur som skal bidra til dette ble vedtatt. Noen mente man burde ventet med dette til Generalforsamlingen hadde satt sitt om prioriteringer for fremtiden og den nye sentralkomiteen fikk tatt over.

2) Assembly Worship Committee, 23. sept-1. okt 1997
Komiteen hadde sitt tredje møte, og det fant sted i Harare. Opprinnelig var datoen bestemt slik at man skulle få et ordentlig inntrykk av blant annet klima på den tid av året Generalforsamlingen skulle finne sted. Dette ble selvsagt annerledes nå som tidspunktet er flyttet til desember og regntid. Komiteen har på tidligere møter fastsatt både mal for gudstjenestene og tekster for hver morgensamling. Dette ble fastholdt selv om det er ny tid i Kirkeåret, men advent får prege de to siste dagene. Ikke alle kirker markerer advent.

Komiteen laget ferdige utkast til alle gudstjenestene, med forslag til tekster, bønner og sangvalg. Disse vil bli gjennomgått i detalj i Geneve for å sikre balanse mellom ulike tradisjoner og verdenshjørner. Predikant på åpnings- og avslutningsgudstjenestene ble ikke drøftet i det hele tatt. Det er visstnok et politisk spørsmål.

Hovedsaklig består gudstjenesteprogrammet av daglige morgensamlinger av en halvtimes tid, uten preken. Det blir to alternative kveldssamlinger, en katolsk som er lik fra dag til dag, en mer frikirkelig, med lovsang og mulighet for andakt eller vitnesbyrd. Man håper her på å utfordre delegater og gjester til å ta med egne bidrag som kan læres i forkant av kveldsgudstjenesten og denne utfordringen går også til norske delegater og andre deltagere. Jeg har fått ansvar for den sistnevnte kveldsgudstjenesten sammen med en indisk professor.

En spesiell gudstjeneste skal markere en ny forpliktelse til å forbli sammen under den økumeniske vandringen inn i et nytt årtusen.

Det blir også organisert en våkenatt med tekster fra lidelseshistorien, med en kveldsvandring og ulike poster rundt på universitetet.

3) Tanker mot slutten

Hva slags tanker gjør en seg etter snart syv år som en av den norske kirkes medlemmer i sentralkomiteen?

For det første synes jeg det trist at jeg er alene om å tenke dette, i og med at Bjørn Bue ikke er med oss lenger. Vi var to som begynte dette løpet i 1991. Og det var godt å være to, det var jo ikke planlagt at jeg skulle inn i sentralkomiteen, men det ble nå slik. Jeg følte meg kastet ut i dette, og følte meg forpliktet til å gjøre den jobben dette innebar, fordi noen hadde gitt meg utfordringen og tilliten.

Jeg ante ikke hva jeg sa ja til. En svensk ung dame som satt i sentralkomiteen fra Vancouver til Canberra sa at hun visste ikke om hun skulle være trist eller glad på mine vegne. For det var ikke en uke de årene som hun ikke på en eller annen måte ble minnet om KV, gjennom brev eller telefoner o.l. Etterhvert har jeg også lært hva det innebærer. Hver uke har jeg mottatt brev/bøker/rapporter/pressemeldinger o.l. fra de ulike programmer eller units i KV. Til å begynne med trodde jeg at jeg måtte lese alt som om for å holde meg orientert. Bunken med det som skulle leses ble større og større, og samvittigheten værre og værre. Til slutt innså jeg at det var umulig, og konsentrerte meg om å lese overskrifter og dokumenter i forbindelse med sentralkomitemøtene.

Det har vært syv sentralkomitemøter. Alle unntatt ett har vært i Geneve. Å sitte i sentralkomiteen og å være ung kvinne og lek innebar at jeg raskt ble oppnevnt til andre komiteer: Programme planning committee (1991), Working group on lay participation towards inclusive community (1993-97), Unit I Commission (1994-96), Assembly Worship Committee (1994-98), Consultation on Laos (1997). Som medlem av sentralkomiteen ble jeg også automatisk ex officio medlem av Mellomkirkelig Råd.

Det sier seg selv at dette vervet har krevet tid, mye tid. Det første året var jeg student og kunne lettere ta meg fri til å delta på møter, senere ble det mye vanskeligere. Det ble også vanskeligere å finne tid etter at jeg fikk familie.

Jeg er glad tiden i sentralkomiteen går mot slutten. Ikke minst det at jeg nå har små barn og at jeg har en relativt krevende jobb bidrar til det. Men jeg er utrolig takknemlig for det jeg har fått være med på i alle disse årene. Jeg har lært mye om mennesker, om politikk, om kirker og om kulturer. Jeg har fått mange gode venner. Jeg tror jeg har vært et

relativt aktivt medlem av sentralkomiteen og at jeg har bidratt en god del i de sammenhenger jeg har fått være. Jeg har forsøkt å representere min kirke og det den står for.

Men jeg er glad at jeg skal ut også fordi jeg tror det må inn folk som er inspirert og tent av den økumeniske visjon. Folk som er mer tent enn jeg er nå. Tanken og ideen om Kirkens enhet for at verden skal komme til tro, er vel det som har inspirert meg. Men jeg har opplevd de siste årene at dette ikke nødvendigvis er tilfelle for mange som trekker mot KV, og etterhvert opplevde jeg også at den nåværende ledelsen i KV ga uttrykk for slike andre tanker, at det er menneskehetens enhet, ja skaperverkets enhet som er målet. Når dette kombineres med politiske metoder som jeg mener ikke hører hjemme i kirkelig organisasjon føler jeg at min tid er ute.

Så vil jeg takke alle de som har gjort det mulig for meg å delta, og takke den norske kirke for å gitt meg utfordringen og for å ha gitt meg tilliten jeg trengte i den oppgaven jeg fikk.

Ørnes 2/11-97
Anne Tveter

Anne Tveter

Rapport fra KV's Sentralkomitemøte 10-19.9.1997

fra Trond Bakkevig

Dette var det siste møtet for generalforsamlingen i desember neste år og bar derfor preg av det. På den annen side var det også det hvor man forsøkte å få til en avslutning av CUV-prosessen og bar nok enda mer preg av det. I tillegg var det et møte hvor forholdet til de ortodokse kirke ble ordsatt og hvor det også ble noen heftige diskusjoner om det.

For å ta **forholdet til de ortodokse** først, kom dette opp både i forbindelse med generalsekretærens og lederens innledningsrapporter. Særlig lederen, Aram I, som selv er armensk katolikos, ga en bred drøftelse av forholdet mellom de ortodokse kirker og KV. Det var åpenhjertig og også dristig tale. Det ble vel mottatt på alle kanter og førte til at det utover i møtet var enkelt å sette ord på disse problemene. Det kom imidlertid ikke så mye av det. Det er nok en opplevelse av at mange ortodokse taler fra en posisjon hvor de setter seg selv litt utenfor og hvor bidragene ikke inneholder så mye mer enn å være kritiske og klage over den plass de selv mener å være tildelt. Når dette også følges opp av en holdning hvor de skal belære oss andre om hva som er r ett teologi(fordi kirkefedrene sa det! særlig gjelder dette grekere!), blir det ikke så mye av det. På den annen side er det tydelig at stab - og kanskje særlig generalsekretæren - ikke har håndtert dette forholdet særlig klokt. Det gjelder i forbindelse med Den georgiske kirkes utreden av KV og vanskelighetene i Den russisk ortodokse kirke. Det gjorde seg dårlig at generalsekretæren ved et par anledninger tydelig hadde vanskeligheter med temperamentet. Likevel vil jeg nå håpe at det er mulig å komme noe videre i disse relasjonene.

CUV-prosessen er nå ført til en foreløpig slutt, men saken kommer selvsagt opp igjen på generalforsamlingen.

- Det liturgiske dokumentet skal bearbeides videre. Både for å styrke det innholdsmessig, men også for å finne et språk som tar litt mer. Blant annet er det ønsket å få inn litt mer bibel-materiale.

- Det store dokumentet om CUV ble i hovedsak godtatt, men revidert på punkter som også var viktig fra norsk side (den endelige versjon er vedlagt denne rapporten). Arbeidet for **synlig enhet** ble tydeliggjort. Om det var det ganske unison oppslutning. Videre ble en del av setningene som kunne virke som de polariserte arbeidet for enhet og arbeidet for fred og rettferdighet, gjort om. Misjon kom noe mer inn, men kanskje ikke godt nok. Alt i alt bedømmer jeg det likevel nå som et brukbart dokument.

- Dokumentet om styringsstrukturen i KV ble forsøkt utsatt til behandling i

Eksekutivkomiteen. Det fikk vi forhindret, for nettopp der var det endel forslag til forandring av konstitusjon og lover. Kort fortalt ble Sentralkomiteens stilling bevart, en programkomite under denne besluttet opprettet, kommisjoner jevnt over nedlagt, men CCIA, Faith&Order og Misjonskommisjonen består. I tillegg vil det være råd i hvert fall for kvinner og ungdom. Jeg skulle også tro det blir et råd for utdanning. Om presidentene ble det mye diskusjon. Vervet blir opprettholdt, emn uten stemmerett i Sentralkomiteen og ikke sete i Eksekutivkomiteen - og de blir valgt av Sentralkomiteen. Akkurat dette siste er jeg usikker på om Generalforsamlingen vil godta. Selv stemte jeg for å nedlegge hele vervet, og da det ikke gikk ba jeg om en avstemning om de skulle ha stemmerett i Sentralkomiteen. Det gikk slik jeg ovenfor beskrev det. Vi trenger ikke presidenter som opptrer som alminnelig part i alle diskusjoner i KV. De må - om de skal være der - være hevet over slike.

- Det ble endel debatt om den administrative struktur. På grunn av økonomien blir organisasjonen nå mye mindre. I hovedsak vil den bestå av et generalsekretariat og fir avdelinger. En for "Relationships", en for "Themes and Issues", en for administrasjon og personell, og en for kommunikasjon. Det er klart at de to første er de viktigste. De to siste er støttefunksjoner. Det ble reist spørsmål om det er heldig å dele opp "Relationships" og "Themes and Issues", og noen av oss forsøkte å få slått dette sammen til en stor avdeling slik at alt kunne samordnes under felles ledelse. Det gikk ikke, men det ble vedtatt at det skal evalueres.

Generalforsamlingen ser ut til å være noenlunde i gjenge. Det blir en generalforsamling hvor det skal være god anledning til å drøfte det arbeidet som har vært gjort, og ved dette også legge føringer for videre arbeid. Det skal være foredrag om flere temaer, med etterfølgende diskusjon (noe som ble vanskelig i Canberra). vi fikk se en video fra arrangementskomiteen i Harare - og ble vel ikke helt overbevist av det vi så!, og fikk også informasjon fra Geneve. Wesley Ariarajah, som har lang erfaring i denne type arrangementer, er nå ute. Jean Stromberg er koblet inn, men har vel kanskje ikke samme tyngde. Mary Ann Lundy er på vei ut og Sam Kobia - som har utgjort et avgjørende bindeledd til Afrika, kommer til å slutte. På denne bakgrunn er det en del som stiller spørsmål om hvordan staben vil være i stand til å gjennomføre det enorme arbeidet som ligger foran. Med andre ord: Generalforsamling blir det nok, men jeg er noe bekymret for at forberedelsen kanskje ikke er kommet langt nok og at det heller ikke vil være ressurser til å gjennomføre dette på en tilfredsstillende måte.

Fornøynig var ikke Sentralkomitemøtet preget av de store konflikter. I den komite jeg deltok, var det nå litt avsluttende arbeid, og en rapport om

prosjektet "Program to Overcome Violence". Dette prosjektet utvikler seg på en interessant måte ved at det etablerer et nettverk mellom grupper som i syv forskjellige byer arbeider mot vold. Jeg tror det kan bli et bra prosjekt med en målsetting som er atskillig mer realistisk enn programmets tittel lyder.

På mange måter var det enklere å samtale nå enn det var på begynnelsen av denne syvårsperioden - som jeg også deltok på. Det er kanskje et tegn på at økumenisk arbeid også har med tid å gjøre. Det tar tid å finne god tverrkulturell og tverkonfesjonell forståelse. Men slik det fremgår av denne rapporten er det mye igjen.

29.9.1997

Trond Bakkevig

Rapporter til Mellomkirkelig Råd / Mellomkirkelig Råds Arbeidsutvalg

Rapportnummer 31/97

Reise: FNs 52. Generalforsamling, New York

Tidsrom: 2. - 14. november 1997

Navn: Per Oskar Kjølaas

Saksbehandler: Hans Morten Haugen

Kommentarer: Sammen med Anne Sender ble Kjølaas oppnevnt til å representere Mellomkirkelig Råd etter invitasjon fra Utenriksdepartementet (jf sak MKR 49/97d). Valget om å fokusere på urfolkspørsmål fattet Kjølaas allerede før avreise, og rapporten er fokusert på dette. Relevansen av å holde tett kontakt med delegasjonsmedlemmer fra Australia ble påpekt før reisen. Den utvikling som har skjedd i Australia de siste årene viser at spørsmålet om rettigheter er langt mer relativt enn hva vi kan tro, og henger sammen med type regjering. Kjølaas skal roses for at han i så stor grad oppsøkte de kirkelige organisasjonene, analyserer deres urfolksarbeid og gir klare anbefalinger.

Oppfølging: Kirkemøtet fant sted mens Kjølaas var i New York (KM 13/97), og enkelte av anbefalingene er ivaretatt gjennom det som ble vedtatt der. Allerede er det søkt midler til å styrke samisk kirkeliv, og en konferanse som antakelig vil finne sted 18. - 22. februar 1998, vil ytterligere øke forståelsen for sammenhengen mellom land og teologi i ulike deler av verden. Innenfor et trepartssamarbeid der Norge, Canada og Australia inngår, vil urfolksspørsmål løftes fram (møtes i Geneve rundt påske), og arbeidet med både urfolkstiåret, det permanente forum og urfolkserklæringen følges i Norge av Mellomkirkelig Råd, sammen med det norske menneskerettighetsmiljøet. Den økonomiske støtten er fra norsk side vanskelig å gjøre noe med, men vil fortsette å være prioritert fra vårt økumeniske nettverk.

Forslag til vedtak:

1. Mellomkirkelig Råd takker for rapporten fra Per Osker Kjølaas!
2. Mellomkirkelig Råd ber om at rapporten også oversendes Samisk Kirkeråd for behandling.
3. Mellomkirkelig Råd anbefaler at Samisk Kirkeråd knytter kontakter med urfolk i Australia.

Rapport til Kirkens Nødhjelp og Mellomkirkelig Råd
-fra generalsekretær Stig Utne i MKR

Rapport fra Roundtable-møtet (RT) i det sørafrikanske Kirkerådet (SACC) 15.-18. oktober 1997, Johannesburg - Sør-Afrika

Roundtable-møtet i oktober 1995 vedtok, som kjent, å la det gå to år mellom hvert Roundtable. Denne gangen deltok hele 16 internasjonale partnere på møtet. Fra SACCs side møtte Heads of Ministry (avdelingslederne), representanter for de syv provins-kirkerådene og fra SACC's Executive Committee.

Årets roundtable var vel planlagt med assistanse fra KVs Unit 4, og fra den såkalte Core Group (CG) som har møttes tre ganger siden forrige roundtable. Core Group, som møttes dagen før RT startet, laget fire målsetninger for årets møte:

- 1. Bidra til å klargjøre forventninger om gjensidighet mellom SACC, provinsene og de internasjonale partnerne*
- 2. Bidra til økt forståelse hos de internasjonale partnerne om de aktuelle utfordringene i det sørafrikanske samfunn*
- 3. Bidra til å forstå den konsolideringsprosess som har skjedd mellom SACCs hovedkontor i Johannesburg og provinskirkerådene og hvordan dette innebærer endrede tilnæringsmåter og rutiner for budsjettarbeid og planleggingsarbeid*
- 4. Sikre fortsettelsen av Roundtable-strukturen og klargjøre Core Groups rolle*

Programmet la vekt på å gi deltakerne en bred orientering om "State of Nation". Dette skjedde ved at Barney Pityana, som nå er leder for den regjeringsoppnevnte Menneskerettighetskommisjonen, og som er prest, jurist og tidligere aktiv kirkeleder i Sør-Afrika, innledet. Likeledes ved at Molefe Tsele, som nå leder den såkalte ESSET (Ecumenical Service for Socio- Economical Transformation), holdt en innledning om landets fattigdom, med vekt på behovet for økonomisk rettferdighet. På bakgrunn av disse to innledningene ble det svært tydelig at Sør-Afrikas svarte masser har en svært lang vei ut av fattigdommen, og vi var også vitne til en utbredt grad av skuffelse over den politikk som regjeringen i dag fører. I flg. disse kirkelederne går det ikke bare for langsomt, men i noen perspektiver også i gal retning. Dette gjelder først og fremst den økonomiske politikken. Man er helt konkret meget skeptisk til at den såkalte RDP-planen fra 1994 allerede er avløst av noe som kalles GEAR, og som etter deres mening primært er et strukturtilpassnings-instrument for en liberalistisk, markedsorientert politikk.

Arbeidet i den såkalte Sannhets- og forsoningskommisjonen som Erkebiskop Desmond Tutu

leder, er forlenget fram til juni 1998. Arbeidet er for tiden inne i en fase hvor man arrangerer høringer og hvor en del av det gamle regimets ledere, bl.a. tidligere utenriksminister P. Botha, Rolf Meyer og Leon Wessel står fram og gir sine forklaringer på hvorfor ting utviklet seg slik de gjorde. Tutu ga uttrykk for skuffelse over at disse, som fremdeles innehar viktige posisjoner i sørafrikansk politikk, i så liten grad tar et personlig ansvar, men har sine ulike forklaringer på hvorfor de ikke kunne vite. Leon Wessel sier imidlertid: "Jeg vil ikke bruke uttrykket "jeg visste ikke", men heller; "jeg ønsket ikke å vite." " Botha sier: "Vi måtte tape, fordi vår politikk ikke hadde noen moral." Samtidig er det, slik Tutu ser det, heller vanlige mennesker som representerer tegn til håp om sannhet og forsoning i dette landet. Her er en av disse historiene, slik Tutu selv fortalte dem:

En allminnelig, hvit kvinne av boerfamilie et sted nord i landet, ble under voldsbølgen i 1990-91 rammet av en håndgranat kastet av en ung, svart gutt. Hennes kropp og framtid ble ødelagt. I sitt vitnemål overfor Sannhetskommisjonen sier hun tre ting: "I have come before you in the Spirit of forgiveness. I want you to know that I have already forgiven this young, black man. And I hope and pray that he one day will forgive me." "

Roundtable-møtet tegnet et gjennomgående positivt bilde av utviklingen i SACC de siste to årene. Først og fremst har det skjedd en meget nødvendig og viktig integrasjonsprosess mellom SACCs Nasjonalkontor i Johannesburg og de syv Provinskirkerådene rundt omkring i landet. Det har vært arbeidet meget grundig og lenge med en prosess som i mange henseender har vært svært vanskelig, og som en stund truet med å ende i en situasjon hvor man sto tilbake med syv selvstendige kirkeråd og ett superkirkeråd. Resultatet av samtalene og samarbeidet er nå at man la fram en virksomhetsplan og et budsjett for de neste tre år hvor alt som skal skje, også i regi av provinskirkerådene, inngår. De internasjonale partnerne hilste selvsagt denne utviklingen velkommen. Budsjettet for 1998 ligger på ca. 20 millioner rand, inkludert EU-støtten på ca. 5 millioner til såkalte "smallscale projects". Brorparten av de 15 millionene skal så hentes fra internasjonale partnere. Dette er i dagens situasjon klart i overkant av hva det er grunnlag for, det kom inn "pledges" under Roundtable på ca. 10 millioner. I tillegg har SACC penger på konto fra 1996-97 som ikke er disponert delvis på grunn av mangelfull kapasitet, men også - og kanskje primært- på grunn av såkalt "overpledging". Dette betyr at midler er øremerket til programmer (særlig freds-og forsoningsprogrammer og demokratiopplæringsprogrammer) som man ikke har klart å bruke opp. Dette problemet har fulgt SACC i noen år, trass i meldinger fra flere av partnerne om at dersom en slik situasjon oppstår, forventer man å bli kontaktet for en diskusjon om en re-allokering av midlene. Det vil forhåpentligvis være siste gang dette skjer.

Den nåværende generalsekretær Brigalia Bam slutter 1. februar 1998, og en ny kvinne er valgt. Hun har bodd i Australia i de siste tretten år, og man er naturlig nok spent på hvordan hun vil gripe sakene an. Jeg er blitt forespurt om å tilrettelegge et besøk i Norden i februar -98 hvor Brigalia introduserer min etterfølger.

Dagen etter RTs avslutning inviterte EAB (Ecumenical Advice Bureau) til markering av at Beyers Naudé og Wolfram Kistner avslutter sin gjerning. I mer enn 25 år har disse to hedersmenn kunnet spille en meget verdifull rolle som økumeniske rådgivere for det internasjonale, kirkelige samfunn. Jeg måtte dessverre returnere til Oslo uten å få deltatt i dette avskjedsselskapet, men ba Kirkens Nødhjelps representant i regionen, Per Midteide, takke og hilse fra Den norske kirke.

Forøvrig merker en at det er tid for å skrive ned og ta vare på historier fra kampen mot apartheid, og SACC har nå vedtatt at deres historie skal skrives. De ber derfor alle partnere om å bidra med dokumentasjon og beretninger om SACCs betydning. Som kjent har Mellomkirkelig Råd allerede skrevet sin del av historien i og med publiseringen av Trond Bakkevigs bok.

Roundtablet oversendte denne gang flere anbefalinger til SACCs styrende organer. En av dem gjelder CGs rolle, hvor man anbefaler å gi denne gruppen større innflytelse og deltakelse i det løpende planleggings-, evaluerings- og strategiarbeidet som SACC gjør. Dette innebærer trolig mer ansvar og arbeid for deltakerne i Core Group.

Roundtablet tok vel imot det såkalte *Memorandum of Mutual Understanding* som Core Group en tid har arbeidet fram (se vedlegg). Man anbefaler at dette gjøres til retningsgivende for relasjonene mellom SACC og de internasjonale partnerne i framtiden. Man anbefaler det til studium i organisasjonene og kirkene, og ber om kommentarer og forpliktende tilknytning til memorandumet.

Framtiden

Kirkens Nødhjelps nedtrapping av støtten til SACC er nå et tydelig trekk i bildet. I 1996 var støtten på 5 millioner. I 1997 er støtten på 3,5 millioner. I 1998 3,2 millioner. Ytterligere nedtrapping er planlagt for 1999.

KN har allerede valgt å legge sin støtte til SACC inn på sin såkalte rammeavtale med NORAD for å markere at SACC er en permanent partner for KN også utover den overgangsperioden som den norske regjering har stilt en såkalt særbevilgning til rådighet i - dvs. ut 1999. Denne særbevilgningen har forøvrig også gått ned for hvert år i perioden. Når KN vurderer størrelsen på støtten til SACC, har de et regionalt perspektiv hvor hele det sørlige Afrika ses sammen. Da ser de at SACC ennå er stor sammenliknet med andre kirkeråd og deres behov. Et hovedargument i den forbindelse er at SACC forventes å ha bedre muligheter til å finne lokale partnere med penger enn f.eks. Kirkerådene i Mocambique eller Namibia har.

Jeg ønsker å reise noen spørsmål ved denne vurderingen. For det første er det åpenbart et spørsmål om man i denne vurderingen tar tilstrekkelig inn over seg det faktum at overgangsperioden tar lenger tid enn man forestilte seg i 1994, da strategien ble lagt. Det er i dag klart at ofrene for Apartheid fremdeles er urovekkende synlig tilstede, og er i stor nød, fysisk, psykisk og åndelig. Sett i lys av dette kan det være et paradoks om Kirkens Nødhjelp som Den norske kirkes viktigste redskap for internasjonal diakoni ikke ser seg istand til å opprettholde et høyt støttenivå til SACCs arbeid utover den såkalte overgangsperioden. I denne situasjonen har vi etter min mening en spesiell oppgave i forhold til det å ivareta trofasthet og utholdenhet. MKR bør derfor vurdere å gi et tydelig signal til Kirkens Nødhjelp om dette.

Et annet viktig spørsmål er hvordan den norske regjeringen tenker om Sør-Afrika som bistanndssamarbeidspartner i perioden utover overgangsperioden. Det er naturlig at MKR deltar i en dialog med andre frivillige organisasjoner i Norge om det praktiske arbeidet rundt dette.

I tillegg til SACC bør vi nå se på muligheten til en viss KN-støtte til Den lutherske kirken i KwaZulu-Natal. Det såkalte South Eastern Dioceses of ELCSA er, som kjent, NMS sin misjonskirke, og min rapport fra mitt besøk hos biskopen vedlagt denne rapporten viser at NMS nå er i dialog med bispedømmet om å avslutte sitt misjonsoppdrag i Sør-Afrika.

Et tredje spørsmål er hvordan en skal tenke seg ansvarsfordelingen mellom MKR og KN i tiden som følger etter at samarbeidsavtalen om Sør-Afrika går ut 31.12.98. Den hjemler som kjent at MKRs generalsekretær skal delta i RT-møtene.

Min anbefaling er at kirke-kirkerelasjonen føres videre utover 1998. Den avtroppende generalsekretær i SACC har vært talskvinne for at SACC ikke må få utvikle seg til et "agency for development", men må primært videreutvikle de økumeniske relasjoner og de sørafrikanske kirkers forpliktelse på å "eie" SACC. I denne situasjonen vil det være et feil signal fra norsk side å si at nå går Den norske kirke ut og KN kommer i RT-møtene. Vi er en av 2-3 kirker som fremdeles deltar i RT som partnere. I arbeidet med *Memorandum of the Mutual Understandign of Partnership* er det vi som har vært drivkraften. På vår side får vi da diskutere hvem som skal delta på RT-møtene. Det må gjerne være et medlem av MKR, ja, det kan kanskje være et medlem oppnevnt på økumenisk basis av NKR. Men det bør ikke overlates til KNs regionale representant i det sørlige Afrika å være eneste deltaker fra norske kirker på SACCs RT i framtiden.

Når det gjelder den norske plassen i Core Group, er vi allerede blitt enige med KN om å stille den til disposisjon for svenskene (Diakonia eller Svenska kyrkan). Med den noe endrede funksjon Core Group er tenkt å få, er det naturlig at det er partneroperatørene som direkte samhandler her, og Core Group vil i tillegg bli et mer åpent forum hvor KNs regionale representant kan delta om det er ønskelig, uten å være formelt medlem av gruppen.

Vedlegg: 2

14.1.98

MEMORANDUM OF THE MUTUAL UNDERSTANDING OF PARTNERSHIP BETWEEN THE SOUTH AFRICAN COUNCIL OF CHURCHES AND ITS PARTNERS

Preamble

- 1 This Memorandum of understanding between the South African Council of Churches (SACC) and its partners reflects the earnest wish of all concerned that the support and fellowship built during the years of struggle against apartheid should be continued and expanded in the new dispensation in South Africa.
- 2 We recognize that enormous political and social changes have occurred in South Africa, but there remains tremendous challenges. We therefore affirm that within the common life of the body of Christ we plan to work together in a common endeavour raising and sharing resources.
- 3 Our common endeavours are to:
 - a) combat and seek to overcome the causes of poverty, injustice and discrimination
 - b) promote people centered development through holistic development programs
 - c) enhance the human dignity of all.
- 4 These commitments will demand mutuality and accountability in the way the resources are raised, shared and utilized.

Introduction

- 5 This is a memorandum of mutual understanding to a common vision of partnership between the SACC and its partners.

Background

- 6 Contacts between the SACC and its partners (international church groups and congregations, church councils and church related agencies) have existed for many years both bilaterally and through cooperation in international ecumenical organisations.
- 7 The relationships have been developed mainly in the context of resistance to apartheid, in support of the victims of apartheid, and in solidarity with one another in these endeavours.
- 8 The partnership has been, and continues to be, one of mutual support and includes the exchange of human resources, shared campaigns, etc, etc.
- 9 For those partners not in South Africa the partnership has been an instrument in helping an understanding of the issues of justice in their home countries and as a witness against apartheid and other forms of racism.
- 10 We regard this memorandum of mutual understanding as an affirmation of the partnership that is needed in post-apartheid South Africa which faces the challenge of reconstruction.

The concept of partnership

- 11 This partnership is understood - alongside other existing patterns of partnership - as a willingness to enter into a commitment to cooperation. Our primary focus is the poor, the marginalized and all others living under conditions of injustice and discrimination. As we work together we shall seek to assist one another in getting rid of these injustices.
- 12 Such a partnership is characterized by mutual trust, respect and transparency and should consider issues of decision making and power-sharing. It lays the obligation of responsibility on any recipient partner to give in return whatever expression of support it is able to offer in the spirit of this memorandum.
- 13 Of specific importance in the partnership are the following:
 - a) The willingness to motivate each other on the basis of common values.
 - b) The willingness to bear each others burdens and constraints
 - c) The willingness to speak on behalf our partners when requested by them to do so.
 - d) An openness with regard to plans, budgets and reports
- 14 Together we are challenged to improve our efficiency, effectiveness and reporting procedures. Together we are challenged to develop and improve our common witnessing to the Gospel of Jesus Christ.

Implementation

- 15 The acceptance of this Memorandum of Understanding will be by the respective agencies, churches and church councils.
- 16 The partners to this memorandum will hold each other mutually accountable for its implementation. Similarly the Core Group will report periodically to the Round table on the efficacy of the Memorandum of Understanding.

Besøk til ELCSAs South Eastern Diocese i Sør-Afrika

I anledning min deltakelse på SACCs roundtable i Sør-Afrika 14.-17. oktober fikk jeg denne gang anledning til å delta i et offisielt møte med ELCSAs South Eastern Diocese, som har vært Det Norske Misjonsselskaps partner i Sør-Afrika over mer enn 150 år. Jeg møtte den nye biskop Sibya på Umpumolo sammen med NMS' generalsekretær Tor Jørgensen, og misjonssekretær Anne Karin Christensen som var i Sør-Afrika på ELCSAs partnernemøte.

Både Jørgensen og jeg hadde en viss følelse av å delta i en liten historisk begivenhet i og med at NMS har fattet vedtak om å avslutte sitt misjonsarbeid i Sør-Afrika. Det var også første gang at NMS' generalsekretær og MKRs generalsekretær møtte en partnerkirke sammen i dens eget land. Fra ELCSAs side ble det gitt klart uttrykk for gleden over å se den norske kirke framtre på denne måten.

Bakgrunnen for NMS' beslutning vil være kjent for MKR/AU gjennom tidligere informasjon. NMS' generalforsamling i 1996 godkjente en strategi for å forenkle sin administrasjon, samtidig som de søker en fokusering på de områder av verden hvor evangeliet ennå ikke er forkynt. Dette betyr at NMS' relasjon til noen av de eldste misjonsfeltene omdefineres. I første omgang gjelder dette Taiwan og Sør-Afrika. Jørgensen bragte med seg et brev fra landsstyret i NMS til ELCSAs biskop (se vedlegg). I brevet redegjøres det for følgende:

- *NMS vil ikke lenger ha Sør-Afrika som en egen portefølje i sin hjemmeadministrasjon*
- *NMS vil ikke ha noe personalansvar for personer i Sør-Afrika*
- *NMS vil ikke lenger ha noen langsiktige, økonomiske forpliktelser i Sør-Afrika*

På denne bakgrunn taler NMS om å avslutte sitt misjonsarbeid i landet i forbindelse med at familien Asp, som nå arbeider ved presteseminaret på Umpumolo, avslutter sin tjeneste ved årsskiftet 1997-1998.

MKR/AU vil også være orientert om at NMS og Mellomkirkelig Råd har hatt samtaler underveis i prosessen om hvordan relasjonen til bispedømmet skal ivaretas etter 1998. Brevet fra NMS til ELCSA reflekterer dette og noen av de spørsmålene som har vært reist i samtalen. Det gjelder primært NMS' ønske om å finne nye relasjoner mellom de lutherske kirkene i dagens KwaZulu-Natal og i Norge, og dens ønske om at Mellomkirkelig Råd er den naturlige instans for å ta seg av dette ansvaret. Brevet peker til slutt på noen framtidige, mulige uttrykk

for en slik ny-definert relasjon slik NMS ser det for seg idag. Mitt inntrykk fra samtalen med biskop Sibya er:

- a. at han forstår NMS' beveggrunner. Han ga også uttrykk for at han vil bidra til at NMS' beslutning ikke blir misforstått, og understreket håpet om at relasjonen kan videreutvikles langs andre linjer.
- b. Biskopen er videre meget fornøyd med de framskritt som er gjort i bispedømmesamarbeidet mellom Oslo bispedømme og hans eget bispedømme. Særlig nevnte han bønnesamarbeidet som spesielt viktig i denne sammenheng.
- c. Biskopen er selv økumenisk engasjert og er for tiden visepresident i KwaZulu-Natal Council of Churches som er en del av SACC-strukturen. Dette gjør det naturlig å søke å knytte framtidige relasjoner med ELCSA mer opp til den økumeniske struktur i Sør-Afrika hvor Kirkens Nødhjelp nå er kommet inn som partner for SACC, og med Mellomkirkelig Råd som en slags "overvåker".

Situasjonen utfordrer utvilsomt Den norske kirke på flere måter. Den utfordrer oss som MKR til å vise norsk misjon at det arbeidet de har gjort i Sør-Afrika er en del av et bredere misjons- og enhetsarbeid som Den norske kirke er forpliktet til gjennom deltakelse i den økumeniske bevegelse. Når NMS nå er kommet til veis ende i Sør-Afrika bør vi bruke anledningen sammen med NMS til å oppsummere og peke på veien videre sammen for kirkene i Sør-Afrika og i Norge. Det er i denne sammenheng svært positivt at NMS nå signaliserer åpenhet for å delta mer aktivt i LVF. MKR bør se det som en oppgave å anspore til en samtale med NMS om et direkte engasjement i LVFs Misjon- og utviklingsavdeling (DMD). Det er også svært positivt at NMS så aktivt ønsker samarbeid med MKR om dette. En spennende tanke er om samarbeidet som nå presser seg fram i forbindelse med en endringsfase kan utvikle seg til et framtidig samarbeid om beslutningsprosesser i norsk misjon. Dette utfordrer i sin tur også de samarbeidsrelasjonene som SMM-samarbeidet har trukket opp. Slik sett peker samarbeidet med NMS om Sør-Afrika utover de nåværende statuttene og planene for SMM-samarbeidet, og over mot en mer dristig visjon for samarbeid mellom menighet og misjon.

I samarbeidet som NMS inviterer til må MKR ta ansvar for å bringe Kirkens Nødhjelp skikkelig inn. KN har et særskilt mandat fra Den norske kirke til å støtte kirkesamarbeid i Sør-Afrika på økumenisk grunn gjennom SACC - hvor ELCSA er medlemskirke. MKR vil derfor følge saken videre gjennom aktiv deltakelse fra både generalsekretær og NØM-konsulent.

Vedlegg.

24.10.97

Kopi: NMS v/generalsekretær Tor B. Jørgensen
KN v/generalsekretær Atle Sommerfeldt
KN Botswana v/regional representant Per Midteide

T E L E F A X
from
DET NORSKE MISJONSSELSKAP
Norwegian Missionary Society
Société des Missions Norvégiennes

TO : ELCSA, South-Eastern Diocese
ATT : Bishop Sibya
FAX : 00 27 32 48 12 016

FROM : General Secretary Tor B. Jørgensen
DEPT : General Secretariat
FAX : 47 51 51 61 61

Your ref.: Our ref.: 302.1 TJ/mh

DATE: 9 October, 1997 Number of pages: This page + 1

MESSAGE/COMMENTS:

In the name of our Lord and Saviour!

At the General Assembly last year, NMS decided, as you know, to propose for the ELCSA to enter into a new relationship with NMS.

Our situation in Norway call for radical measures in our policy. Our reflections have been concerned both with simplifying our administrative set-up and our priorities to fulfil the missionary agenda in the world today. There is an urgent need for concentration of the focus of our work.

We have started a process of redefying our involvements around the world, also concerning our relationship with your church. Our intention is to ask for a new type of agreement with the ELCSA where NMS as a missionary-sending body, ends its working relationship with your church and instead points to our types of relationships which exists / can be developed between the ELCSA and the Church of Norway.

As far as NMS is concerned we are considering the following reduction of involvement:

- South-Africa will not have a separate portfolio in our missionary department
- no general personnel responsibilities
- no long-term budget commitments

NMS will however continue to support ELCSA with a block grant of ZAR 51,000 in 1998. The plan is to reduce the block grant to ZAR 25.000 for 1999, after that there will be no block grant from NMS.

There will of course always be a special openness in NMS towards matters relating to ELCSA. We hope that:

- prayer commitments and visiting programs on special occasions can continue,
- NMS-related people with special background and insight in South-African matters can continue to be involved in the South-Africa commitment already existing in the Church of Norway.

In addition we want to emphasis one special link which hopefully can be deplored more from time to time, namely between our The School of Mission and Theology here in Stavanger, MHS, and your theological institution(s).

It is of great importance to us to point to the fact that the future relationship between South-Africa and Norway must become a clearer church-to-church-based relationship where we hope that the Church of Norway's Council on Ecumenical and International Relations (CEIR) will be the natural point of contact with your church.

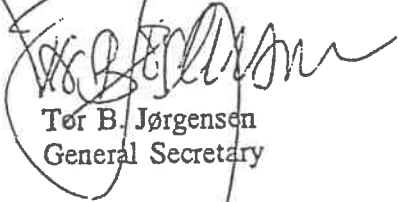
Possible consequences might for instance be:

- participation in CMCR- and bishops meetings
- bringing concerns from the Church in South-Africa to the attention of the Church in Norway
- stimulate diocese-based relations
- stimulate relations with other church-related organizations in Norway

Inside the frame-work of the Church of Norway, NMS will also seek to participate more actively in Lutheran World Federation, and through this channel be open to be exposed to applications for support on concrete projects.

These and other topics, we want to share and discuss with you when we meet in South-Africa.

Yours sincerely

Tør B. Jørgensen
General Secretary

Anne Karin Kristensen
Secretary of Global Mission

cc: Presiding Bishop Fortuin
General Secretary Stig Utne, CEIR
Rev. Ulf Asp
Dr. Rasolondraibe Péri, LWF
Diocese of Oslo
Diocese of Nord-Hålogaland

Rapport nr. 31/97

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
0 4 DES 1997	
Til	HMH
J.nr.	97/86-10
Arkiv nr.	77 3/5

Rapport fra FNs 52. generalforsamling som observatør 2.-14.11. 1997

Fra Per Oskar Kjølaas

Innledning

Jeg ble glad for henvendelsen fra Mellomkirkelig Råd om jeg ville la meg nominere som observatør ved FNs 52. generalforsamling høsten 1997. Dette så jeg som en mulighet til å sette meg inn i viktige faglige spørsmål som medlem av Mellomkirkelig Råd og som prest i Den norske kirke i en flerkulturell kontekst.

I Mellomkirkelig Råd fikk jeg god innføring i oppgavene av Hans Morten Haugen og praktisk hjelp til billetter, hotell o.l. av Sylvia Nyberg. Det Norske Bibelselskap ga meg permisjon med lønn for å reise. Alle disse vil jeg takke.

Takk til Mellomkirkelig Råd som nominerte meg til reisen.

Takk også til Utenriksdepartementet som foretok oppnevningen etter forslag fra Mellomkirkelig Råd og stilte kr. 25 000,- til disposisjon som reisebudsjett.

Målsetting med reisen

Da jeg ble nominert av Mellomkirkelig Råd til oppholdet i FN, satte jeg meg som mål at jeg primært ville arbeide med menneskerettighetsspørsmål med særlig henblikk på urfolk. Jeg ville bruke tiden som observatør til å bli orientert om FNs arbeid med urfolksspørsmål og knytte kontakt med personer som arbeider med slike saker i FN eller på annen måte er tilknyttet FNs virksomhet på dette fagområdet.

De ytre forhold

De ytre forhold var lagt godt til rette i den norske FN-delegasjonen da jeg kom dit. Jeg ble tatt godt imot og fikk all nødvendig informasjon og hjelp. Delegasjonen ble base for mitt opphold i New York.

Jeg ble installert på Pickwick Arms Hotel ikke langt fra Delegasjonen og FNs bygninger. Alle de norske FN-observatørene bodde på dette hotellet. Slik sett var det greit å bo der. Men etter min mening er standarden på hotellet for lav. Dette ødela noe av oppholdet. Rommet var lite og upraktisk. Det var ingen egnet arbeidsplass der om kveldene. Dessuten var det lytt ut til gangen, noe som altfor ofte ødela nattesøvnen og hvilen. For senere observatører vil jeg anbefale at et annet og bedre hotell velges. Utenriksdepartementet bør heller øke tilskuddet til oppholdet, slik at dette blir mulig.

Jeg hadde til å begynne med problem med å omstille døgnnet etter reisen. Standarden på hotellet bidro nok også til dette ved at det ikke ble nok og sammenhengende hvile.

Da jeg kom til New York, hadde den norske delegasjonen allerede vært på besøk i Washington og hatt et par opplevelsrike dager der. Dette fikk jeg vite et par dager før min reise til New York.

Møte med New York og FN

Overgangen fra Tromsøs mektige natur til New York var stor. I New York ble møtet med en menneskeskapt natur slående og sterkt. Jeg ble veldig liten under de veldig høye husene og skyskraperne. I menneskemylderet var det også vanskelig å finne stillhet og ro, og jeg lærte at stillheten hjemme er dyrebar.

Jeg tror at de omgivelsene mennesker arbeider i, vil prege deres arbeid. Det vil kanskje også gjelde FN i New York. Jeg spurte meg selv mange ganger i møte med mennesker fra forskjellige deler av verden, hva byen gjør med dem og deres arbeid. De forhold de arbeider under, særlig med urfolksspørsmål som jeg er opptatt av, er svært forskjellig fra de forhold de fleste mennesker lever under som er mål for deres arbeid.

Jeg ble svært overrasket over å finne så lite synlig nasjonalkultur i FN. Delegationene og deres rådgivere var kledd som diplomater flest, mennene i sine mørke og grå dresser, kvinnene i sine smarte drakter og oftest med halvlangt hår. Hvorfor det er slik, vet jeg ikke, men jeg spør meg selv om det har noe med konformitetspress innenfor diplomatikulturen å gjøre.

Alle disse opplevelsene var spennende, utfordrende og tankevekkende for meg.

Orienteringsmøtene

Hver arbeidsdag begynte med orienteringsmøte på den norske delegasjonen. Der fikk vi de nødvendige opplysninger om dagens og ukens program. Vi fikk god og åpen informasjon og orientering om de sakene som var til behandling i FN. Det ga en fin oversikt over situasjonen i plenum og i komiteene, særlig med henblikk på Norges holdning i de sakene som skulle tas opp. Vi fikk også anledning til å komme med spørsmål og ønsker som ble fulgt opp. For en observatør som kun skal være ved FN i knapt to uker, er det helt avgjørende å bli tatt hånd om på denne måten, ellers vil oppholdet bli for tilfeldig og fragmentarisk. Men møtene på Delegationen knyttet dagens og ukens program sammen på en god måte.

De fleste orienteringene ble også holdt på Delegationen etter morgenmøtet. Disse orienteringene ga et interessant bilde av den norske delegasjonens arbeid i FN, FN's eget arbeid på flere fagområder og FN-

ambassadørens og generalkonsulens oppgaver. Disse tema ble tatt opp i orienteringene for oss:

- Generalkonsulatets arbeid
- FNs arbeid med miljø- og ressurs spørsmål
- FNs folkerettslige arbeid
- Situasjonen i Afrika
- UNDPs arbeid i Afghanistan
- Menneskerettighetsarbeidet i FN
- FN og EU

Andre orienteringsmøter ble holdt i FNs egne bygninger. Vi fikk møte representanter for ledelsen i UNICEF og UNDP som ga oss verdifull og perspektivrik informasjon om FNs barnearbeid og utviklingsprogram.

Vi fikk også møte representanter for norsk næringsliv i USA. Norsk Hydro i New York og Statoil i Stamford i Connecticut orienterte om sine virksomheter og planer og ga oss uforglemmelige opplevelser ved matbordet.

Sjømannsmisjonen

Den første kvelden jeg var i New York, var jeg i Sjømannskirken. Samme dag hadde det vært New York Maraton, og en god del av løperne var til stede i kirken. Her fikk jeg også hilse på stortingsrepresentantene med familier som var i New York på sitt FN-opphold.

Jeg besøkte kirken noen ganger og fant meg vel til rette der. Men jeg ble skuffet da vi norske observatører ikke ble invitert med på gospelkveld i Harlem p.g.a. for få reserverte plasser i Canaan Baptist Church i Harlem. Invitasjonen dit var først åpen, men siden ble den begrenset til å gjelde stortingsrepresentantene og deres familier. Senere viste det seg at vi andre godt hadde kunne ha vært med på gudstjenesten. Denne gospelgudstjenesten ble en uforglemmelig opplevelse for dem som var tilstede.

Lenge før jeg kom til New York hadde jeg pr. e-mail orientert kirken om mitt besøk. Jeg tenkte at kirken kanskje på en eller annen måte ville utnytte at jeg kom fra Den norske kirke som Mellømkirkelig Råds representant. Men ingen initiativ ble tatt fra Sjømannskirkens side i den forbindelse, og jeg lot det være med det. Staben i kirken hadde mer enn nok med sine daglige gjøremål og forpliktelser.

FNs 52. generalforsamling

Da jeg kom til FN, var det særlig to saker som preget arbeidet der: Arbeidet med reformer av organisasjonen og Iraks forhold til Sikkerhetsrådet.

Generalsekretær Kofi Annan la i mars i år fram første del av en reformpakke som skal inneholde omfattende reformer i FNs organisasjon. Reformene er ment å skulle effektivisere virksomheten og gjøre FN bedre i stand til å møte utfordringene i verden i det 21. århundre. Et viktig mål er få bedre kontroll over utgiftene og byråkratiseringen i organisasjonen. De første reformforslagene omfatter beslutninger og initiativ som generalsekretæren kan ta på egen hånd.

Denne reformprosessen ser ut til å kunne medføre en maktkamp i organisasjonen. Generalsekretæren har tydelig sagt hva slags fullmakter han trenger for å styre organisasjonen. De fleste land, også utviklingslandene, er positivt innstilt til reformplanene, men noen av G-77-landene er nok mer skeptiske. Kanskje er de redde for å miste innflytelse. Bl.a. gjelder skepsisen til generalsekretærens forslag om å gjøre menneskerettigheter til et tverrsektorspørsmål i FN. Det betyr at dette fagfeltet blir oppprioritert, noe som jeg synes er en viktig reform. Blant G-77-landene er det flere som ønsker at utviklingsspørsmål skal få den samme prioritet. Den foreslåtte reformprosessen er allikevel helt nødvendig, og resultatet av den vil være avgjørende for FNs rolle og tillit i verden i framtiden. Prosessen vil nok ta lang tid før alle 185 medlemsland kan enes om en felles løsning på hele reformpakken.

I reformarbeidet har vår egen FN-ambassadør sammen med Brasils FN-ambassadør en viktig og tilretteleggende rolle. I løpet av de dagene jeg var i FN, fikk jeg høre generalsekretæren tale om reformene. Han ga tydelig uttrykk for at han akttet å gjennomføre reformene innefor de områder som han har ansvar for, men samtidig ga han uttrykk for at han ville ta hensyn til de merknader og innvendinger som ble reist fra medlemslandenes side. Før jeg reiste fra FN, ble den første delen reformarbeidet avsluttet i Hovedforsamlingen. Generalsekretæren fikk støtte for sine reformforslag innenfor hans egne ansvarsområder.

Nå kan en spørre hvordan det vil gå med resten av reformprosessen som ligger utenfor generalsekretærens særlige ansvarsområde. Her tror jeg det vil bli adskillig mer debatt og synlige spenninger enn det som er kommet til uttrykk i den første delen av reformdrøftingene. Jeg tror utviklingslandene vil markere seg sterkere enn hittil for å få innflytelse i FN-systemet og kunne bidra til å sikre den økonomiske utviklingen i verden. Dette er en svært viktig sak for dem.

FNs generalsekretær følges nå nøye for å se om han makter å gjennomføre de mål han har satt seg. Ett av de land som følger ham nøye, er USA som ønsker reduserte utgifter i FN-systemet.

Iraks forhold til Sikkerhetsrådet ble satt på prøve da landet truet med å utvise de amerikanske FN-kontrollørene som etter våpenhvileavtalen av 1991 skal kontrollere Iraks våpenlagre på jakt etter masseødeleggende våpen. Irak har siden Gulf-krigen i 1991 lagt hindringer i veien for denne inspeksjonen. Deres påskudd har vært at de ønsker de amerikanske

inspektørene ut av Irak. Irak har sannsynligvis prøvd å utnytte en mulig splittelse i Sikkerhetsrådet i synet på militær maktbruk overfor Irak når landet ikke etterkommer Sikkerhetsrådets resolusjoner. Særlig Frankrike, Russland og Kina har stilt seg mer åpen overfor Irak. Motivene bak denne åpenheten har nok vært forskjellige. Jeg undrer meg på om visse profittsyn kan ha spilt inn. Noen land kan kanskje på sikt se et mulig marked i Irak som de ønsker å skaffe seg tilgang til når mulighetene byr seg.

Jeg merket tydelig at Sikkerhetsrådet og ikke minst USA følte seg kraftig provosert og utfordret av Irak i denne saken. Det har også vært interessant å legge merke til det diplomatiske språket som brukes i FN i denne forbindelse. Mens USA har vært svært tydelig i sin språkbruk, har mange FN-diplomater vært mer forsiktige, slik at Irak skal ha mulighet for retrett uten å miste ansikt.

Iraks statsminister, Tariq Aziz, var i FN mens jeg var der. Han var også i Sikkerhetsrådet hvor jeg fikk følge noe av debatten om Irak-spørsmålet. Det var spennende. Jeg er ikke så sikker på at USAs hårde linje overfor Irak er den som vinner fram på sikt. Forskjellige syn på konflikten i Sikkerhetsrådet tyder på det. Men det er også en annen faktor som gjør situasjonen i dag helt anderledes enn før Gulf-krigen i 1991. Det er situasjonen i araberlandene. I samtale med flere FN-delegater fikk jeg høre at araberlandene i dag står mer samlet enn noen gang før. Det har ikke minst Israels statsminister Netanyahu og hans politikk overfor palestinerne bidratt til. Dette er en kompliserende faktor i bildet som det også må tas hensyn til.

I det hele tatt syntes jeg å merke at USA ikke lenger har den samme makt og posisjon i FN som tidligere. Det kan bl.a. komme av den innadvendte politikken som i dag føres av kongressen i USA. USA har vært svært kritisk til FNs arbeid på flere felt, ikke minst på det økonomiske. USA har derfor holdt bidragspenger til FN tilbake og har i dag en betydelig bidragsgjeld som må betales nokså snart, ellers kan det bli suspensjon fra Hovedforsamlingen. Mens jeg var i New York, tok kongressen juleferie uten å ha behandlet denne saken, og dette vakte merkbar irritasjon i FN.

Da jeg dro fra FN, var det et hektisk diplomatisk arbeid i gang i forbindelse med Irak-saken. De amerikanske kontrollørene var utvist. I Sikkerhetsrådet var det utad enighet om å fordømme Irak for det som var skjedd, og enkelte nye sanksjoner ble innført, samtidig som sanksjonene fra 1991 ble opprettholdt inntil videre. Sikkerhetsrådet valgte også å trekke resten av kontrollørene ut av Irak. Samtidig var det vel en allmenn oppfatning at de nye sanksjonene mot Irak ikke vil ha noen stor betydning. Det viktige er allikevel signaleffekten i dem som viser at et samlet FN har vilje til å gjennomføre sine ord. Saken er på ingen måte ferdig, og det skal bli interessant å se hvordan løser den. FN er uten tvil satt på en vanskelig prøve denne gang.

Mens jeg var i FN, stemte Hovedforsamlingen med stort flertall for en resolusjon som fordømte Israels bygging av nye jødiske bosettinger i de palestinske områdene, særlig i Øst-Jerusalem. USA og Mikronesia var de eneste land som stemte imot. Resolusjonen er svært skarp i sin fordømmelse. Flere av medlemslandene som tidligere har avstått fra å stemme i denne saken, stemte denne gangen for. Det urimelige i Israels politikk blir vel tydeligere og tydelige, men stemmegivningen kan vel også ha sammenheng med Irak-saken.

Mine prioriteringer under FN-oppholdet

I møte med FN er mulighetene til å sette seg inn i interessante fagfelt og virksomhetsområder mangfoldige. Ut fra min egen målsetting valgte jeg å konsentrere oppmerksomheten først og fremst om de tilbud som ble gitt i og av Delegasjonen. Dernest ville jeg også konsentrere meg om Komite 3 som arbeider med menneskerettighetsspørsmål, herunder også urfolkssaker. Komite 6 som arbeider med folkerettslige spørsmål, var også aktuell, sammen med Komite 2 som har utvikling og økonomi som sitt fagområde. Det ble allikevel til at jeg konsentrerte meg mest om fagfeltet til Komite 3. Tiden tillot ikke for stor spredning, men jeg var selvsagt innom Hovedforsamlingen, Sikkerhetsrådet og Komite 6 og 2.

Jeg kunne ha løpt på møter hele dagen for å fange opp saker som også Mellomkirkelig Råd arbeider med. Jeg tenker f.eks. på arbeidet med miljøspørsmål som har vært en skuffelse etter Rio-konferansen, kvinnespørsmål, flyktningspørsmål, etableringen av en internasjonal strafferettsdomstol, forbud mot landminer og arbeid med minerydding og Vest-Sahara-spørsmålet. Alle disse spørsmålene var drøftet mer eller mindre i løpet av generalforsamlingen. Men jeg nøyde meg heller med de opplysninger som ble gitt i Delegasjonen om disse sakene. Disse orienteringene ga en fin oversikt over FN's arbeid på de aktuelle saksområdene. Skulle jeg gått dypere inn i dem, ville oppholdet i FN blitt altfor stressende og overfladisk. Istedenfor valgte jeg altså å satse på et smalere felt.

Church Center

Jeg tok tidlig kontakt med Church Center idet jeg der så muligheten for å finne gode informanter og kontakter for mine interesser i forbindelse med FN-oppholdet: urfolks- og menneskerettighetsspørsmål. Church Center er et ressurscenter for NGO som arbeider inn mot FN og dets organer.

Min første kontakt var Esmeralda Brown ved metodistenes kontor. Hun er fra Karibien og er Resource Specialist for Economic and Environmental Justice. Det er interessant at hun ser sitt fagområde i en urfolkssammenheng. Da hun hørte jeg kom fra Norge, ble jeg straks tatt inn i varmen. Hun hadde tidligere fått bidrag fra Utenriksdepartementet og Miljøverndepartementet i Norge til urfolksarbeid, og dette satte hun

umåtelig stor pris på, noe jeg nå fikk nyte godt av. En av Esmeralda Browns oppgaver ved kontoret er å ivareta urfolkssaker og koordinere urfolksarbeidet i Church Center, oppgaver hun viser stort engasjement for. Hun ga meg verdifulle kontakter som ble utgangspunkt for mine videre undersøkelser av urfolks- og menneskerettighetsspørsmålene i FN.

Møtet med Esmeralda Brown ga meg frimodighet til å gå videre med en problemstilling som hadde modnet fram allerede i det første møte med FN-systemet: I FN møtte jeg mange ord og gode program om urfolks- og menneskerettighetsspørsmål, men hvordan fokuserer organisasjonen og dens organer egentlig når det gjelder disse spørsmålene? Esmeralda Brown klaget over at det kirkelige engasjementet i disse spørsmålene nå var kjølnet betraktelig. Skjer det samme også i FN? Hva skjer egentlig med urfolkstiåret i FN-sammenheng?

Urfolksspørsmål i FN

For å følge opp mine spørsmål gikk jeg enda en gang nøye gjennom UDs orienteringsbok om FN: "Aktuelle spørsmål. FNs 52. generalforsamling. Høsten 1997." Jeg begynte å lete etter urfolks- og menneskerettighetsproblematikk. Det sistnevnte fant jeg uttrykt eksplisitt i flere sammenhenger. Men det samme gjaldt ikke urfolksproblematikk. Spørsmål som angår urfolk, er selvfølgelig nevnt i mange sammenhenger: menneskerettigheter, situasjonen i Mellomamerika, FNs utviklingsprogrammer, handlingsprogrammet fra FNs konferanse for befolkning og utvikling, matvare og landbruksspørsmål, FNs miljøprogram, oppfølging av FNs konferanse om miljø og utvikling, konvensjonen om biologisk mangfold, avskaffelse av rasediskriminering, kvinners stilling, fremme og beskyttelse av barns rettigheter, folkeretten og FNs folkerettstiar – bare for å nevne de mest iøyenfallende tema. Men hvorfor er ikke urfolksspørsmålene nevnt mer tydelig? Jeg har erfaring med at tema som ikke uttrykkes tydelig, enten ikke er viktige, eller så er de for problematiske. – Min nysgjerrighet var skjerpet.

Jeg bladde også i det fine opplysningsmateriellet jeg fikk i UNESCO, på leting etter urfolkenes barn. Jeg fant dem hverken nevnt eller avbildet noen steder.

I UNDPs rapporter fant jeg en bedre integrering av urfolksarbeidet, selv om ledelsen med administrator James G. Spett i spissen virket litt overrasket da jeg spurte om hvordan UNDP i sitt arbeid i urfolkstiåret fokuserer nettopp på urfolkene. De svarene jeg fikk, opplevde jeg ikke som klargjørende. Men tiden var begrenset, og det var ikke mye tid til samtale. UNESCO og UNDP la tydeligvis stor vekt på det norske besøket. Norge er et betydelig bidragsland til deres virksomhet.

I FNs bibliotek fant jeg de samme tendensene: svært lite nevnt særskilt om urfolk, men mye om urfolksrelaterte tema som er nevnt ovenfor. Det kan selvfølgelig være noe galt med biblioteket eller meg. Men årsaken kan også være at FNs urfolkssaker ofte drøftes på en annen arena, nemlig i Geneve under FNs Høykommissær for menneskeretter og i Menneskerettighetskommisjonen.

Jeg hadde to møter med førstesekretær Crispin Conroy i den australske delegasjonen. Han arbeider med urfolksspørsmål i Geneve, men var nå i FN i New York. Conroy orienterte meg om arbeidet med urfolkstiåret og ga meg langt på vei rett i mine spørsmål om FN og urfolk. Urfolk er et vanskelig tema i FN fordi det knytter seg så store interesseløstninger og spenninger til dette. Urfolkserklæringen vil nok bli det viktigste resultatet av urfolkstiåret i FN. Men det vil nok ligge flere års arbeid bak erklæringen før den er ferdig.

Conroy ordnet et møte med en australsk senator, Margaret Reynolds, og en urfolksrepresentant, Les Malezer, som er general manager i Foundation for Aboriginal and Islander Research Action. Det disse kunne fortelle om urfolkssituasjonen i Australia, var rystende. Reynolds orienterte om den politiske situasjonen. Jeg fikk inntrykk av de problemer man strever med på politisk topplan når det gjelder urfolksspørsmål. Mens domstolene etter hvert begynner å gi urfolkene medhold i deres krav og rettigheter, ser det ut til at ledende politikere går motsatt vei. Det arbeides nå med en ny lovgivning i Australia, og det skal bli interessant å se hvilke rettigheter og status urfolk får i den forbindelse. Fra Malezer fikk jeg høre om urfolksproblemer i Australia. Særlig i nord er undertrykkelsen sterk, og de hvite ser ut til å ta seg til rette som de selv vil. Malezer pekte på at flere kirker i Australia nå spiller en positiv rolle i urfolkskampen og vil ha stor betydning i den folkelige mobiliseringen som er nødvendig for å få gjennomført urfolksreformer. Han etterlyste bl.a. NGO-støtte i det videre arbeidet med rettigheter, miljøvern og språkopplæring.

De opplysninger jeg fikk av Conroy, ble også bekreftet av ambassaderåd Petter F. Wille fra UD som jeg fikk treffe i New York den siste uken av mitt opphold. Wille fortalte om urfolksarbeidet i Geneve og ved FN-hovedkvarteret. I Geneve arbeider Working Group med urfolkserklæringen som skal legges fram i løpet av urfolkstiåret. Erklæringen gjenspeiler i stor grad urfolkens egne ønsker og interesser. Men samtidig er det vel klart at utkastet neppe blir vedtatt uten endringer, kanskje store endringer. Wille pekte på de vanskeligheter FN har med å definere urfolk. For ikke å kjøre drøftelsene fast på dette spørsmålet, arbeides det nå med andre viktige urfolksspørsmål. Om det overhodet vil lykkes å komme fram til en felles, internasjonal forståelse av hva eller hvem som er urfolk, er usikkert. Men det viktigste er at denne forståelsen er klar på nasjonalt plan. Allikevel vil det være en fordel for den nasjonale forståelsen om FN virkelig kommer fram til en felles urfolksforståelse. Dette vil også kunne bidra til at enkelte land ikke

kan definere seg bort fra sitt urfolksansvar. Men samtidig skal en også være oppmerksom på at en slik felles forståelse kan føre til at visse urfolksgrupper faller utenfor definisjonen.

Det finnes ca. 5000 forskjellige urfolk med forskjellig språk, kultur, historie og geografisk bosetting. Urfolk er et folk som har bebodd et territorium og nyttegjort seg det før kolonisering og statsdannelse.

Det grunnleggende prinsippet ifølge internasjonale konvensjoner er at urfolk og minoriteter er forskjellige grupper. I ILO-konvensjon nr. 169 er det en distinksjon mellom urfolk og stammefolk, selv om konvensjonen gir de samme rettigheter til begge grupper. Selvidentifikasjon som urfolk eller stamme er et fundamentalt kriterium for å bestemme tilhørighet. Dette kriteriet finnes også nedfelt i Sameloven når det gjelder retten til å stå i samemantallet. Et avgjørende kriterium er om vedkommende som ønsker å stå i mantallet, regner seg selv som same. I Norge regnes f.eks. ikke kvenene som urfolk, men som minoritet som har bodd lenge i landet.

Som nevnt synes ikke nasjonalstatene å være interessert i en felles internasjonal urfolksforståelse. Det kan komme av at en slik felles forståelse vil binde den enkelte regjering politisk og økonomisk. F.eks. har Canada en god menneskerettighetsprofil, men har ansvaret for 53 språk og grupper. Å skulle forplikte seg til å gi alle disse sine språklige og kulturelle rettigheter, vil medføre store økonomiske vanskeligheter. Foreløpig er ikke Canada villig til å påta seg slike omfattende forpliktelser.

ILO-konvensjon nr. 169 er et annet godt eksempel på hvor komplisert dette kan være. Bare ti FN-land har undertegnet konvensjonen. I Skandinavia har Danmark og Norge ratifisert den. Sverige og Finland har ikke gjort det av hensyn til samespørsmålet og retten til land og vann. Men selv om Norge har ratifisert konvensjonen, er det uenighet i vårt land om forståelsen av konvensjonen, særlig artikkel 14 som handler om retten til land og vann. Her har f.eks. Stortinget og Samerettsutvalget forskjellige fortolkninger. Samerettsutvalget fortolkning ligger nærmere Sveriges fortolkning av artikkelen, en oppfatning som er mer radikal enn den Stortinget har. Hvis Stortinget hadde valgt denne fortolkningen, kan en spørre seg om det virkelig hadde blitt noen ratifisering fra Norges side. Dette viser hvor vanskelig dette spørsmålet kan være i vår umiddelbare nærhet.

Men samtidig må det tilføyes at jeg fikk inntrykk av at delegasjonene fra Danmark og Norge spiller en viktig og positiv rolle i urfolksarbeidet i FN-sammenheng, ofte i samarbeid med delegasjonene fra Australia og Canada.

Mens jeg var i FN, pågikk arbeidet med en resolusjon om urfolkstiåret som også skulle opp i Hovedforsamlingen. Spørsmålet er hva FN skal

gjøre med urfolkstiåret, og hva resultatet av tiåret skal bli. Ett konkret resultat er spørsmålet om det skal opprettes en urfolksforum i FN. Forumet tenkes å bestå av representanter for urfolkene, representanter for deres regjeringer, uavhengige organisasjoner og eksperter. Et slikt forum vil være et sårt tiltrengt og synlig møtested der urfolk kan få drøfte egne spørsmål i FN-sammenheng. Men også denne urfolkssaken synes å være en varm potet som det er vanskelig å ta ansvar for. Et annet konkret resultat er som nevnt urfolkserklæringen. FN har nok et press på seg i begge disse sakene til å vise at urfolkstiåret har ført til noe positivt. Men om det lykkes å komme fram til enighet og oppslutning om disse to sakene både fra medlemslandenes regjeringer og urfolkene selv, er ennå uvisst.

Forøvrig merket jeg meg at Norge nå har bedt om medlemskap i Menneskerettighetskommisjonen ved neste valg. Så vidt jeg forsto i FN er det rimelig grunn til å anta at Norge blir medlem i 1998 for 3 år. Menneskerettighetskommisjonen er det viktigste politiske forum for menneskerettigheter i FN. Det er gledelig om Norge blir medlem, men det vil også tvinge Norge til å ta standpunkt i en rekke menneskerettighetssaker der en nå slipper å tone flagg.

NGO og urfolksarbeidet

I møte med lederen for United Methodist Office i Church Center, Mia Adjali, som er av norsk slekt, ble NGOenes rolle i Geneve-forhandlingene om urfolkserklæringen etterlyst. Mia Adjali var nettopp kommet fra Geneve og opplevde der at NGOene kunne ha spilt en mer aktiv rolle som både pressgruppe og ressursgruppe ved urfolksforhandlingene om de i sterkere grad hadde vært til stede. Dette er kanskje noe som både Utenriksdepartementet og Mellomkirkelig Råd kan bidra til.

Jeg fikk også et møte med ass. generalsekretær Liberato C. Boutista ved samme kontor. Også han var nettopp kommet møte i Geneve med de samme inntrykk. Men han var også opptatt av et annet problem: urfolkenes representasjon i CONGO. De aller fleste som møter i CONGO, er hvite. Blant NGOene burde det etter hans mening være flere fargede og flere urfolksrepresentanter. Selve møtet burde også vært lagt til et urfolksområde. Det ville ha preget møtet på en helt annen måte etter hans mening. Boutista var tydeligvis provosert av at urfolkene i så liten grad kommer til orde i CONGO.

Jeg fikk inntrykk av metodistene har et bevisst og aktivt forhold til utfolksarbeidet både nasjonalt i USA og internasjonalt. Tydeligvis har de også opparbeidet seg tillit blant urfolk i USA. Boutista kunne fortelle at de nettopp hadde for en henvendelse fra Navajo-indianerne om hjelp til å få lagt en sak fram for FN. Folket føler seg krenket p.g.a. gruvedrift i et område som de tradisjonelt har brukt til religiøse seremonier.

På kvekernes kontor hadde jeg en samtale med den norske kvinnen Berit Kyllingstad Collett, Hun hadde vært en del med i urfolkssammenheng, men var ikke lenger så aktiv på dette området.

Jeg fikk også en samtale med direktør Dennis Frado ved det lutherske kontoret. Frado har også vært ansatt i LWF i Geneve. Selv om han nå arbeider i NGO-sammenheng i New York, er det lutherske kontoret som han leder, knyttet opp mot LWF. Frado var svært interessert i mitt opphold i FN som observatør. Han ønsket også å stille seg til disposisjon i forbindelse med urfolksspørsmål hvis det skulle bli behov for et møte-sted for konferanser, møter o.l. i New York i urfolkssammenheng. Men det er allikevel tydelig at både den lutherske kirken i USA og LWF ligger svært lavt i terrenget når det gjelder urfolksarbeid og engasjement. Frado ga meg flere navn på personer i Geneve som det er verdt å ha kontakt med i urfolkssammenheng, bl.a. Peter Prove og Tibor Görög som tør være kjent for Mellomkirkelig Råd. Disse personene ser jeg fram til å få kontakt med etter hvert.

Både hos kvekerne og lutheranerne ble jeg henvist til metodistene som i NGO-sammenheng har drivet og engasjementet i urfolkssaker både i USA og i FN. Jeg synes det er fint med dette engasjementet, men følte meg ikke tilfreds med at LWF og lutheranerne ikke viser større interesse for urfolksarbeidet i en tid da så mange premisser skal legges for urfolkenes status i FN og på nasjonalt plan rundt omkring i verden. I så måte var møtet med det lutherske New York-kontoret en skuffelse.

Under LWFs generalforsamling i Hong Kong i år ble det vedtatt å vie urfolksspørsmålene større oppmerksomhet i de lutherske kirker. Dette forplikter både LWF og medlemskirkene til å gjøre noe med urfolkssituasjonen i verden.

Jeg var også innom KVs kontor i Church Center, men fant en stengt dør.

Komite 3

Som nevnt brukte jeg mye tid i Komite 3. Den siste uken av mitt FN-opphold kom flere urfolkssaker opp i komiteen til behandling. Jeg opplevde Komite 3 som en svært støyende komite. Under forhandlingene var det stor uro i salen med trafikk til og fra og til dels høylydte samtaler mellom delegatene. Denne kulturen var påtagelig i forhold til andre komiteer som jeg besøkte. Påfallende var det også at denne uroen opphørte når en av de store i verdenssamfunnet hadde ordet. Jeg merket det særlig da USAs FN-ambassadør, Bill Robinson, holdt et innlegg om urfolkstia-ret. Da var hele salen plutselig stille. Det var tydelig at her ventet man seg noe. Bill Robinson er selv native American og ville vel markere forbindelsen mellom person og sak ved selv å tale og også gi saken status. Men samtidig undret jeg meg over at FN-ambassadøren bare kommer til møtet, holder sitt innlegg og går igjen uten å fange opp signalene i debatten. Dette virket både fremmed og underlig på meg.

I forbindelse med den kommende 50 års feiringen av menneskerettighetene, ble menneskerettighetene drøftet. Også her merket jeg spenninger i salen. En del av utviklingslandene, med bl.a. Cuba som toneangivende, ønsker en mer kritisk og prinsipiell gjennomgang av menneskerettighetene. Grunnen hevdes å være at menneskerettighetene er blitt til på de vestlige lands premisser og må skrives på nytt. Enkelte vestelige land holder hårdnakket fast på at menneskerettighetene ikke må endres. Allikevel er det vel grunn til å la nye medlemsland komme til orde og ha deres kulturer og den nye verdensorden for øye i det videre arbeid med menneskerettighetene. Jubileet er en anledning til å se nærmere på menneskerettighetene ut fra ideologisk tenkning.

Jeg fikk også høre Høykommisæren for menneskerettigheter, Mary Robinson, tale i Komite 3. Hun er tydeligvis høyt respektert, og det knytter seg store forventninger til hennes arbeid. Hun har bare vært to måneder i denne stillingen, men er vel kjent med fagfeltet. Mary Robinson var bl.a. opptatt av hvordan menneskerettighetene kan bli en naturlig del av vårt daglige liv. Skal det lykkes, er arbeidet med barna og deres holdning viktig, slik at de kan møte utfordringene på en ny og åpen måte, sa hun. Hun fortsatte: Tiden vi står overfor, er en tid for fornyelse i verden. Skal denne fornyelsen skje, er respekten for mennesket og dets rettigheter avgjørende. Det gjelder ikke minst respekten for kvinner og barn.

Avslutning og utfordringer

De to ukene jeg fikk i FN har vært svært lærerike og interessante. Jeg har fått knytte kontakter med mange gode mennesker som arbeider med menneskerettighets spørsmål, mennesker som jeg regner med å ha mer eller mindre kontakt med senere i mitt arbeid og engasjement.

Jeg har også fått styrket min tro på FNs arbeid i verden og de mulighetene FN har for å bevare verdensfreden. Å se og oppleve hvordan mennesker av alle nasjoner, språk og stammer kommer sammen og drøfter verdenssituasjonen gir nesten apokalyptiske perpektiver. Det er en stor opplevelse å få være vitne til dette.

Jeg ble også imponert over vår egen norske FN-delegasjon med FN-ambassadøren i spissen. I FN er det tydelig at Norge nyter stor respekt for sin støtte til arbeidet.

Da jeg kom til FN, var jeg full av forventning. Disse ble innfridd. Men jeg hadde også kritiske spørsmål til FN om arbeidet nytter. Dette mener jeg at jeg fikk svar på ved at mitt positive syn på FN ble styrket.

Men jeg har fortsatt kritiske spørsmål når det gjelder måten FN arbeider med det spørsmål som opptok meg: urfolksspørsmålene. På dette området har FN ennå en lang vei å gå. FN har selvfølgelig så mange fokus at det er vanskelig å se hvordan det settes fokus på

urfolksspørsmålene. Men det jeg så, skapte flere spørsmål til FN enn jeg fikk svar på.

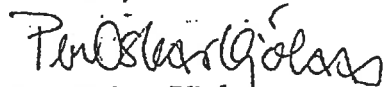
Jeg er også blitt mer kritisk til USAs rolle i FN og verdenssamfunnet. Den innadvendte politikken i USA kan føre til en isolasjonistisk herrefolksmentalitet som ingen er tjent med, og som bare fører til at USA blir mer isolert i forhold til verden forøvrig.

Når det gjelder urfolksspørsmål, vil jeg peke på følgende utfordringer for både Utenriksdepartementet og Mellomkirkelig Råd:

- Politisk og kirkelig satsing på urfolksspørsmål i urfolkstiåret.
- Aktivt støtte FNs arbeid i Geneve med urfolkserklæringen.
- Aktivt støtte opprettelsen av et urfolksforum i FN.
- Bidra til å styrke NGOenes arbeid i urfolkssammenheng i FN.
- Sørge for at flere urfolksrepresentanter får delta i FNs forhandlinger om urfolksspørsmål.
- Bidra til at urfolkssaker får prioritet i det økumeniske arbeidet.
- Bidra til å styrke samisk kirkeliv i Norge.

Regnskap for reisen og oppholdet vedlegges.

Tromsø, 1. desember 1997.

Per Oskar Kjølås

Rapporter til Mellomkirkelig Råd / Mellomkirkelig Råds AU

Rapportnummer: 2/98

Konferanse: Deltakelse på FNs 52. Generalforsamling, New York

Tidsrom: 22. oktober til 5. november 1997

Navn: Anne Sender

Saksbehandler: Hans Morten Haugen

Kommentarer: Oppnevningen av Anne Sender under MKR-møtet i september (sak MKR/AU 49/97d) har blitt positivt mottatt. Også rapporten viser at dette var en viktig - og riktig - oppnevning. Fra sekretariatet var det lagt opp til at kontakt med religionsfrihetsorganisasjoner burde prioriteres, og også den norske FN-ambassaden var informert om dette. Sender knyttet kontakt med ulike organisasjoner som arbeider med menneskerettigheter, men slik vi kan lese i rapporten, ble ikke dette fulgt opp med en systematisk oversikt over de organisasjoner som arbeider med religionsfrihet. Sekretariatet hadde forventet noe mer på dette feltet. Spørsmålsstillinger om hvorfor religionsfrihet og overgrep begått i religionens navn, har en tendens til å bli tonet ned, er høyst interessante, og er viktig i en metodedebatt om hvordan vi skal gripe dette problemfeltet. For øvrig er Senders rapport god og informativ, og viser et kunnskapsnivå som gir mulighet for fortsatt arbeid for menneskerettigheter.

Oppfølging: Det videre arbeid med religionsfrihetskonferansen i august er den viktigste og mest konkrete oppfølgingen. 25 norske representanter skal oppnevnes av de ulike trossamfunn, i en gruppe ledet av Tore Lindholm fra Institutt for menneskerettigheter. For framtiden bør også Menneskerettighetsutvalget under Mellomkirkelig Råd få anledning til å komme med forslag på navn til denne oppnevningen til FNs Generalforsamling.

Forslag til vedtak:

1. Mellomkirkelig Råd takker for rapporten fra Anne Sender!
2. Mellomkirkelig Råd ønsker at et saksdokument rundt spørsmålet om religionsfrihet forberedes til MKR-møtet i mai.
3. Mellomkirkelig Råd utfordrer rådsmedlemmene til å komme med forslag til navn på FN-delegater i oktober-november, før sommeren.

Rapport fra deltagelse under FN's 52. generalforsamling 22.10. - 5.11. 1997
Observatør for Mellomkirkelig Råd og Det Mosaiske Trossamfund,
Anne Sender

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
15 JAN 1998	
Til	UMH
J.nr.	97/86-11
Arkiv nr.	773/5

Innholdsfortegnelse:

Bakgrunn
Utfordring
Forberedelse

1. Organiseringen
 - 1.1 Den norske FN- delegasjonens bidrag
2. Sentrale saker under årets generalforsamling
 - 2.1 Hovedelementene i reformpakken
 - 2.2 Hovedsaker under Generaldebattene før komitearbeidet
3. Arbeidet i Komitene
 - 3.1 2.Komite
 - 3.2 3.Komite
 - 3.3 5.Komite
4. Andre saker
5. Andre møter
 - 5.1 Verdensbanken
 - 5.2 Statedepartment
6. Oppsummering

Bakgrunn

Utnevnelsen av undertegnede som observatør til FN representerer et lite historisk gjennombrudd i Norge. En lydhør konsulent for internasjonale spørsmål i Mellomkirkelig Råd tok de signalene han fikk etter sitt opphold i New York ifjor på alvor. Da kom spørsmålet opp om hvorfor kirken alene representerte trossamfunnene i Norge, når det idag florerer mange andre ikke-kristne tros og livssynssamfunn, som også er engasjert i ulike spørsmål på internasjonalt nivå. Den riktige adressen for den formelle oppnevning er jo egentlig UD, men Kirken valgte allikevel i år å dele sin kvote på to personer med en ikke-kristen minoritet. **Det har de all ære av, og jeg takker for tilliten som er vist.** Dette viser tydelig kirkens nye, aktive holdning og vilje til å bruke sine etablerte ressurser til støtte for oppbyggingen av de nye minoritetenes infrastruktur i landet vårt, selv om jeg representerer den eldste og mest integrerte religiøse minoritet i Norge.

Utfordring

Utfordringen går imidlertid videre til UD om at kirken får beholde sine to plasser til stat og frikirkerepresentasjon, og at minoritetene får egen kvote på to personer som evt. kan rullere gjennom "Samarbeidsrådet for Tros og livssynssamfunn i Norge". Argumentene for dette er åpenbare. I tillegg vil jeg peke på at Stortingsrepresentantene som reiser til FN får anledning til gjennom to ukers samvær å sette seg inn i de problemstillinger minoritetene i Norge lever med. Min egen erfaring med dette viser at de kan trenge det.

Forberedelse

Da mitt personlige engasjement for menneskerettigheter er av relativ ny dato, og kunnskapen til nå har vært avgrenset innenfor et spesielt område, var det mye nytt materiale som forberedelsen til FN representerte. Jeg ser at min oppnevning som observatør først og fremst var ment som et insitament til virkelig å studere menneskerettsfeltet dypere i årene som kommer i et samarbeids og dialogperspektiv på hjemmebane.

På forhånd ga Mellomkirkelig Råd ved internasjonal rådgiver endel god informasjon, og møtet i UD var også informativt.

I tillegg var orienteringen fra FN- delegasjonen i New York praktisk og nyttig.

Allikevel kunne det vært fruktbart om FN Sambandet kunne bidratt til en samling med dypere refleksjoner, bakgrunnshistorikk, motforestillinger, NGO posisjoner osv. rundt det som ville skje under FN's generalforsamling.

Dette tatt i betraktning, ber jeg om forståelse for at rapporten først og fremst beskriver opplevelser og prosesser, og ikke i detalj alt som foregikk i de forskjellige komiteer på to korte uker. Antall saker til behandling og påfølgende resolusjoner med hvem som stemte hva og hvorfor, ligger foreløpig over min kapasitet å ha egne synspunkter på eller analysere. Min prioritering gikk ut på å forsøke å få et så godt helhetsoverblick over FN som det er mulig å få på den korte tiden.

1. Organiseringen

Hele staben ved delegasjonen i New York imponerte med sin håndtering av alle delegatene. Den positive holdningen til hele tiden å bistå med informasjon og veiledning ga oppholdet et solid innhold. Det var lagt opp til et interessant program, og kanskje særlig var todagersturen til Washington et høydepunkt.

Allikevel vil jeg peke på noe som bør vurderes til neste års planlegging da jeg mener tiden kan utnyttes ennå bedre.

- * Det kunne vært nyttig om noen av orienteringsmøtene etter morgenmøtene ble lagt til ettermiddagen slik at man også fikk anledning til å følge paneldebattene i FN, og i tillegg få mer fleksibilitet i forhold til møter med andre organisasjoner.

- * Det kunne også vært nyttig hvis delegatene kunne samlet seg fast en stund hver dag alene og rapportert erfaringer fra de møtene de selv hadde fulgt i FN eller deltatt i utenfor FN. Slik kunne en selv spørre om ting en var usikker på, og samtidig avdekke hva gruppen generelt ønsket mer informasjon om fra staben.
- * Når UD så tydelig legger mye penger og planlegging bak Stortingsrepresentantenes og observatørens "FN-utdannelse" burde gruppene bo under samme tak. Det sosiale nettverk som vokser frem ved samvær under måltider, om kvelden etter møter osv. er meget viktig. Ikke minst er det viktig for Stortingsrepresentantene å få denne muligheten til nærhet med NGOene. De tilbringer fire uker i New York ofte medbringende sine familier, noe som gjør det lettere å distansere seg fra NGOene hvis de bor hver for seg.
I tillegg vil delegasjonens organisering av gjøremål for alle delegatene bli enklere.
- * For observatørene er standarden på det nåværende Hotel Pickwick Arms i allefall for dårlig med mindre man aldri krever noe over ungdomsherbergstadiet. Det finnes ingen steder å samles for en diskusjon eller et samlet måltid. Rommene er for små til å jobbe i konsentrert og lenge, for ikke å snakke om å samles i. En investering i bedre boforhold burde gi god uttelling for alle parter. Utfordringen går dermed til UD om å legge mer penger i potten slik at dette kan gjøres uten at det går utover antall representanter for NGOene.
- * De spesielle orienteringene som ble gitt av representanter for Eksportrådet og norsk næringsliv var meget interessante og helt på sin plass, men ennå ga programmet fint tid til flere slike. Det ville vært naturlig om Den Norske Kirke fikk samme mulighet i tillegg til den helt uformelle kontakten som et koselig besøk i Sjømannskirken ga. Her er mange innfallsvinkler- kirkens oppgaver i FN, religionenes plass i FNarbeidet, hvordan møter det kristne norske personell de flerreligiøse samfunn de opererer i osv.
- * I tillegg til søndagsbesøk i en kristen Gospelkirke, kunne det kanskje også organiseres besøk i Moskeen til Fredagsbønn eller Synagogen for Sabbatsbønn - når den norske delegasjonen etterhvert får innslag av flere valører nordmenn
- * Viktige internasjonale NGOer der Norge har et spesielt engasjement kunne inviteres til møte og gi oss verdifulle innspill i tillegg til offisielle særnorske standpunkter. UD's stadig økende samarbeid med NGOer burde gi takhøyde for det.

1.1 Den norske FN-delegasjonens bidrag

En 12 dagers studietur gir selvsagt ikke dekning for å kunne gi et fyldestgjørende bilde av delegasjonens arbeid og dets konsekvenser, men mer enn nok til å etterlate seg et inntrykk av menneskene og det budskap de formidler.

FN Ambassadør Jakken Biørn Lian ledet delegasjonen og alle møtene på en åpen og uformell måte. Han delte sine erfaringer og klare tanker på en selvfølgelig og ryddig måte som innga tillit og respekt. Hans seniormedarbeidere, Aas, Andreassen og Gjesdal ga samme inntrykk, og viste at de hadde lagt mye forberedelse i sine spesielle orienteringer for delegatene. Resten av staben var unge dynamiske kvinner og menn jevnt fordelt, som jobbet hardt i disse meget hektiske Generalforsamlingsukene.

Delegasjonen greide på en fin måte å synliggjøre hvorfor, hva og hvordan Norges rolle i FN idag fungerer. Den posisjonen Norge har opparbeidet seg som selvstendig, handlingsvillig og ikke minst ressursytende nasjon, kom tydelig frem ved alle de leder og meglingsverv det norske personalet hadde.

Det var også interessant å oppleve hvor stabilt og tverrpolitisk det norske FN-engasjementet er når en knapp uke gammel ny regjering signaliserte en enda sterkere menneskerettsprofil, mer liberal asyl- politikk og økende bistand gjennom FNs programmer.

Dette signalet, sammen med Oslokonferansene om Miner og Barnearbeid gjorde ikke Norge mindre synlig i disse ukene. Allikevel var hovedbudskapet delegasjonene i New York og Wasington formidlet, først og fremst en god porsjon ydmykhet i forhold til hva Norge har ansvar for, som en av de aller mest privilegerte nasjoner på kloden.

Denne holdningen kom klarest til uttrykk gjennom en glimrende orientering om FNs fredsbevarende operasjoner gitt av oberst Tor Løset.

Denne grunnholdningen som ble formidlet er en helt nødvendig ballast når det samtidig pågår realpolitisk "hestehandel" om penger og stemmer i tungroddede byråkratiske systemer, med ansvarsfraskrivelse og kontinuerlige kamper nasjonene i mellom for øket status på den ene siden, og bevaring av status quo på den andre.

Delegasjonens oppgave er å formidle til en ujevn gruppe av delegater som spriker i kunnskap, ståsted, engelsknivå og interesse, at FN er den viktigste globale aktør vi har, at organisasjonen er beslutnings og handlingsdyktig - og en forsvarlig bruker av norsk ekspertise og av våre bistandsmidler.

Etter min vurdering greide de det på en fin, nyansert og forsvarlig måte.

2. Sentrale saker under Generalforsamlingen

- Den helt sentrale saken var behandlingen av Kofi Annans rapport om reformarbeidet der man håpet medlemslandene ville slutte seg til forslagene slik at mange av endringene kunne implementeres fra årsskiftet.
- en fortsettelse av arbeidet med å reformere Sikkerhetsrådet i tråd med FNs vekst i medlemsland og dreiningen i fordelingen mellom i- og u-land. Intensjonen var å iallefall få til en prinsippbeslutning om utvidelse både av permanente og ikke-faste plasser.
- FNs økonomiske situasjon, nåværende praksis, og behovene for reformer, der medlemslandenes forventninger til FN, og de faktiske ressurser de selv gjør tilgjengelig for organisasjonen, må justeres etter realitetene.
- Budsjettet for 1998-99, med behandling av forslaget om opprettelse av en egen øremerket post til bruk for "special missions" eller utsendelse av sivile freds og MRlag.
- Innenfor budsjettdiskusjonene ligger også forslagene til endring av FNs bidragsskala. USAs lange liste med krav til FN vil bli gjennomgått og målet var å få dem til akseptere en nedbetslingsplan for sin gjeld, og å få de andre medlemslandene med på en mer rettferdig fordeling av bidragsbyrden til FN.
- Kvinnespørsmål- og oppfølging av Beijing med intensjon om å få kvinneperspektiver inn i alle FNs programmer, spesielt innenfor økonomiske utviklingsmodeller.
- Humanitær bistand/ nødhjelp i FN regi og menneskerettssituasjonen i områder med FNpersonell. Fokusområdene var tidl. Jugoslavia, Sentral-Afrika, Midt-Østen og Iraq. Målet var å konsentrere og samordne midler, beslutningsganger og personell slik at FN kan reagere raskere og mer effektivt før, under og etter konflikter.
- Opprettelsen av en internasjonal straffedomstol, der man håper medlemslandenes tilslutning til statuttene som fremlegges på generalforsamlingen i høst, gjør at arbeidet med traktaten kan slutføres på en spesialkonferanse til sommeren.
- Nedrustning og rustningskontroll med behandling av forslaget om oppslutning til Ottawaprosessen etter minekonferansen i Oslo som pågår parallellt med FN sesjonen.

2.1 Hovedelementene i Generalsekretærens forslag til reformer

- Integrering av FNs aktiviteter på landnivå
- mer effektiv administrasjon og resultatorientert budsjettering
- styrking av FNs kapasitet til konfliktforebygging, krisehåndtering og fredsbygging etter konflikter
- styrking av FNs arbeid for å bekjempe kriminalitet, narkotika og terrorisme gjennom etablering av et felles FN-kontor i Wien
- styrking av senteret for menneskerettigheter og integrering av menneskerettighetsperspektiver i alle FN- aktiviteter
- opprettelse av en ny stilling som stedfortredende Generalsekretær, som blant annet skal lede arbeidet med mobilisering av ressurser til utvikling
- kanalisering av innsparte ressurser fra administrasjon til utviklingsformål.

2.2 Hovedsakene under Generaldebattene i plenum før komitearbeidet

De første to ukene fulgte de forventede linjer og hadde klar fokus på tre områder:

Reformpakken

Generalsekretær Kofi Annans forslag innbærer 29 "actions", tiltak, som omhandler saker innefor eget ansvarsområde, samt anbefalinger som følger tre hovedlinjer:

Reform av Sikkerhetsrådet,

Endring av bidragsskalaen,

Generelle reformer

Oppslutningen om reformforslagene som omfatter endringer i lederstruktur, institusjonell oppbygging, og det økonomiske grunnlag for organisasjonens virksomhet, var generelt stor, selv om U-landene uttrykte bekymring for at reformene og de økonomiske innstrammningene av FN skulle ramme dem, og at PR-fokuseringen på organisasjonens fredsoperasjoner skulle svekke innsatsen for utviklingsprogrammer i de fattigste land. De ønsket at innsparingene på administrasjonssiden måtte komme utviklingsprogrammene til gode.

Mens f.eks. enigheten om prinsipper og tempo for utvidelsen av Sikkerhetsrådet var liten. De tradisjonelle motkandidater Tyskland-Italia, India -Pakistan og uenigheten i Sør-Amerika sto b.l.a. fast. I tillegg krevde den Asiatiske gruppen i likhet med Afrika to faste plasser i Sikkerhetsrådet (Kina pluss en), mens den arabiske gruppen også krever plass i kraft av "sin betydningsfulle rolle" i organisasjonen. Mot slutten av sesjonen ble de forventede 5 nye ikke-faste medlemmer til Sikkerhetsrådet valgt inn for perioden 1998-99:

Bahrain, Gabon, Gambia, Brazil og Slovenia.

Norge forventes å bli valgt inn om 4 år.

I egenrapporten fra Sikkerhetsrådet ble behovet for endringer i prosedyrer og behovet for større åpenhet tydeligere uttalt enn tidligere.

FNs økonomiske situasjon

USAs gjeld og negative holdning til FN

Den finansielle situasjonen for FN ble definert slik:

- * store etterslep i innbetaling av medlemsbidrag
- * fortsatt underskudd i kontantbeholdningen til det regulære FN budsjettet
- * utstrakt kryssopplåning fra kontiene til de fredsbevarende operasjoner
- * en betydelig gjeld til medlemslandene for tropper og utstyr som ikke kan betjenes

Under åpningen sa flere Statsledere og Utenriksministere (deriblant Godal) klart ifra at det var uakseptabelt med "gratispassasjerer" blant medlemslandene. USA måtte se sitt ansvar som supermakt med nesten 25% av verdens BNP (ifølge minister Klepsvik) og nesten halvparten av verdens militærmakt, og måtte bidra deretter. "Alle" må innse at reformene som nå pågår i FN, mye etter USAs påtrykk, er en prosess over tid og at midler må være tilgjengelige underveis for å opprettholde basisaktivitetene.

Gjennom taler og media kom splittelsen i synet på FN mellom Capitol Hill og Administrasjonen tydelig frem, samt President Bill Clintons begrensede mandat til handling i forhold til dette. USAs FN Ambassadør Bill Richardson svarte med at det må bli slutt på de ensidige bidragene til utviklingslandene.

"Nå er tiden inne for også å stille krav tilbake både i form av økonomiske bidrag, tilrettelegging for investeringer lokalt, effektivitet og resultater i form av reformer og demokratisering".

Han ga imidlertid signal om at de ville finne løsninger på gjeldsinnbetalingene før de kunne forvente bevegelse på diskusjonene om bidragsskalaen, samtidig som de signaliserte at hvis ikke bidragstaket ble senket ville de vurdere å gå ut av FN. Flere andre land (EU) signaliserte at også de var på gli i denne saken, og at landenes betalingskapasitet må være hovedkriteriet for bidraget, og at andre finansieringskilder måtte utvikles for FNprogrammene.

Menneskerettighetene

Den nye Høykommissæren for Menneskerettigheter, Mary Robinson annonserte at hun ikke vil begrense sin virksomhet til landene i den 3.verden, men at hun f.eks. for første gang hadde fått i oppdrag å granske bruken av dødsstraff og dødsfall blant amerikanske varetektsfanger i USA.

Mange muslimske medlemmer av den asiatiske gruppen uttrykte under debattene og i media bekymring for at kravet om MR ville påtvinge deres innbyggerne vestlig kultur og tradisjoner. De mener at økonomiske og sosiale rettigheter også må tillegges vekt - ikke bare deres politiske og demokratiske rettigheter, mens vestlige land advarer mot relativisering av menneskerettighetene, og vil ha gjennomført en global urokkelig minimumsstandard.

I Generalsekretærens reformpakke ligger forslaget om å tilføre alle FNprogrammene en MRprofil på tvers av særorganisasjonsgrensene, og dette fikk G-77 landene til å stille spørsmål om hvorfor ikke utviklingsperspektivet hadde fått det samme.

3. Arbeidet i komiteene

Ingen av de sakene som er listet opp ovenfor er nye i FN debattene. De har pågått i mange år, og kanskje er det det som gjør sterkest inntrykk etter oppholdet, dette at FN er arenaen for de små skritt. 185 land skal forstå virkeligheten på egne premisser, kommunisere på tvers av alle mulige språklige, religiøse og kulturelle forskjeller, samles om beslutninger og i siste instans implementere beslutningene både internt i egne FNorganer og sine respektive land. Blokker av land kan trenere saker i årevis, eller overfokusere på en sak og kjøre den i alle komiteer uansett tema. Endringer internt skjer mer etter press utenfra enn ønsket om å tilpasse seg virkeligheten. Allikevel er organisasjonen den eneste globale aktør der nasjonene forplikter seg til fellesskapsbeslutningene, og den blir ikke mer enn medlemmene gjør den til.

Uansett hvilket perspektiv som legges til grunn for å måle effektivitet, er en stor porsjon tid og byråkrati nødt til å være faste variabler.

Dette er definitivt ikke plassen for en utålmodig, ensrettet, markeds og resultatorientert sjel, det eneste han ville få raskt- er frustrasjonsproblemer!

Etterhvert som komite arbeidet begynte i midten av oktober, og alle skulle diskutere konsekvensene av Kofi Annans foreslåtte actions, begynte motforestillingene å komme på bordet. Flere grupper land mente at forslagene ikke kunne behandles samlet i Generalforsamlingen fordi de gikk utenfor Generalsekretærens ansvarsområde, og de ønsket "å ha et ord med i laget" innenfor hvert område. Mange etterlyste klargjøringer om hvilke tiltak han kunne iverksette uten formell godkjennelse, visegeneralsekretærens mandat, og forsikringer om at akkurat de ikke ville bli rammet av nedskjæringer spesielt! Ambassadør Jakken Biørn Lian fikk i oppdrag sammen med sin brasilianske kollega å tilrettelegge reformarbeidet for behandling i plenum.

Jeg vil her bare omtale noen av de sakene som ble behandlet mens jeg var i New York

3.1.1. Komite - nedrustning og rustningskontroll

Siden åpningen av årets sesjon hadde minespørsmålet fått stor oppmerksomhet, og mange land uttrykte tilfredshet over kampanjen og landminetraktaten i Oslo. Det ble fra norsk side mange uformelle konsultasjoner om avtaletekster og tilslutninger foran Ottawa-møtet i desember. Utdelingen av Nobels Fredspris til Kampanjen ble godt mottatt. (Noen stemmer innimellom uttrykte underhånden et håp om "at når lobbyisten var ute av gangene og våpenprodusenten var reist hjem for å utvikle nye våpen som ikke ble rammet av avtalen, flere kunne gjøre som Norge, å gi penger til det som virkelig trengtes nå, nemlig minerydding med verktøy og hunder som fungerte").

Mye diskusjoner rundt hva som skal diskuteres i hvilket forum, enten FN eller Nedrustningskommisjonen i Geneve. Fremdeles stor motstand, spesielt fra Egypt, Kina og India om NGO deltagelse i disse fora. Noen G-77 land finner også Generalsekretærens forslag om den nye avdelingen for nedrustnings og våpenkontroll spesielt problematisk.

De uformelle konsultasjonene rundt klimaforhandlingene i Kyoto var såvidt begynt på dette tidspunkt og forhandlingsposisjonene var steile. I hele opptrappingsfasen og forarbeidet til Kyotokonferansen hadde det vært vanskelig å få samlet landenes representanter på et høyt nok nivå, og uenighetene internt i klimakommisjonen gjorde ikke saken lettere. Egentlig er ingen nasjon villig til å gi noe særlig selv fordi saken er så kompleks og berører alle sider av samfunnsutviklingen. USA viste kortene på dette tidspunkt og sa klart nei til den foreslåtte avtaletekst som skal forhandles senere.

3.2.2. Komite - økonomiske, sosiale, utviklings og miljøspørsmål

Fattigdomsproblemene og gjeldsbyrden i den 3. verden var hovedtemaet under generaldebatten her, og Tanzania som leder for G-77 landene og Kina, påpekte igjen at gruppen av U-land bare blir fattigere mens verdensøkonomien øker. Samtidig minker de offentlige overføringene til utviklingshjelp (ODA) fra rike til fattige land.

I tillegg er flere av midlene bundet i øremerkede prosjekter og 85% av private midler utenfra tilstrømmet kun 12% av denne store gruppen land. Disse landene ønsket gjeldssanering da de mente at det nylig opprettede gjeldsinitiativet (HIPC) for land med særlig stor gjeldsbyrde ikke gikk langt nok. G-77 mente at Industrielandenes manglende oppfølging av Agenda for Utvikling hadde resultert i stagnering i veksten, og de etterlyste en "Gjenopptagelse av dialogen om styrket internasjonal økonomisk samarbeid for utvikling via partnerskap"

Motsvaret var at nå må utviklingslandene selv bidra mer til den globale økonomien for å skape utvikling. Legge forholdene mer til rette og innse at politisk stabilitet er en nøkkelfaktor for investeringsvillighet.

Under midtveisgjennomgåelsen av Det andre utviklingstiåret for Afrika (1993-2003) ble det pekt på at det manglet konkrete og praktiske tiltak på landnivå, og at landene ikke var forberedt på sin nye støtterolle i oppbyggingen av en privat sektor, spesielt for små og mellomstore bedrifter.

FN organene måtte ta selvkritikk for sin manglende koordinering av ledelse og tiltak i mange av mottagerlandene, men flere ga også god tilbakemelding på at reformene, koordineringen og samarbeidet med Verdensbanken etterhvert viste gode resultater. Til tross for at mange hadde vært skeptiske til Verdensbankens inntreden på "utviklingsmarkedet" hadde bankens motkrav til mottagerlandene bidratt til en god utvikling på mange felter.

Flertallet av land gikk imot særskilte oppfølgingskonferanser (f.eks. Kairo), giverkonferanser eller høynivåmøter fordi effekten er liten, kostnadene store og fokuset trekkes bort fra Generalforsamlingen. Diskusjonene burde kunne holdes innenfor rammen av det ordinære FN-apparatet. Mange i G-77 mente dette mer var et innstramningstiltak, og at problemstillingene ville få for liten tid og oppmerksomhet uten egne konferanser.

Dette var også holdningen under behandlingen av punktene "Befolkning og utvikling" og "Migrasjon og utvikling", men man understreket at de handlingsplanene som alle disse temaene tidligere hadde utviklet måtte følges opp. Det ble bl.a. understreket av Norges 20/20 model måtte benyttes.

Det ble også gitt en klar oppfordring til alle land om å intensivere forskningen rundt migrasjonsspørsmål, og særlig de økonomiske konsekvensene av dette. Globalt sett var dataene nærmest fraværende, og det innenfor et område som idag berører nesten samtlige land på kloden. Lavere fødselsrate og høyere levealder, samt en nesten konstant gruppe flyktninger på ca. 23 millioner mennesker, hvorav langt fler enn tidligere befinner seg innenfor egne grenser, utgjør en helt ny situasjon. I tillegg er bevegelsen ellers i den globale befolkning sterkt økende, og byene vi bor i blir større og mer multikulturelle. (kanskje et lite bidrag til den hjemlige debatt om innvandrerregnskap - med et annet persktiv!)

I reformforslaget ligger en endring av ECOSOC årsplan hvor kalenderen er inndelt i behandling av 4 temaer slik at det blir mer som et styre, og gjør arbeidet mer oversiktlig og konsentrert. Det gjør også forslaget om felles møter med styrene i FN-fonds og programmer, (UNDP, UNFPA, UNICEF, UNHCR, UNEP - hvilket allerede er igang på regionalt nivå) og forslaget til nye private finansieringsmodeller for alle. Dette siste ble forholdsvis godt mottatt, men trengte klargjøring fra Kofi Annans side om gjennomføringen. Samprosjekter med privat næringsliv, innsamlingskampanjer, medlemskontingenter, produktsalg og andre kommersielle tiltak skal erstatte statlig bidrag som hovedsponsor.

Den nye stillingen "visegeneralsekretær" vil bl.a. ha som mandat å utvikle denne modellen for FN organene. Disse endringene vil evt. først bli implementert etter ECOSOC-møtet til sommeren.

Det ble større spenning og konkurranse om plassene i valget til ECOSOC enn forventet, og da jeg reiste var en plass av 18 ennå uklar.

3.3.3. Komite - Menneskerettigheter, flyktninger, kvinner/ barn, minoriteter

Fra norsk side var det tradisjonen tro stor deltagelse og aktivitet rundt behandlingen av alle disse spørsmålene. Ambassadør Jakken Biørn Lian, AUF's Anniken Huitfeldt og ekspedisjonssjef i Barne og Familiedepartementet, Eva Hildrum, hadde innlegg om barns rettigheter, ungdomsspørsmål og kvinners rettigheter.

Vi tegnet oss som medforsslagsstillere (EU) til følgende resolusjoner:

Handel med kvinner og barn

Situasjonen for kvinner på landsbygda

Tradisjoner som er skadelige for kvinner og barns helse

Kvinner i sekretariatet

Omnibusresolusjon om narkotika

Funksjonshemmedes situasjon

Ungdom

Det var naturlig nok mye oppmerksomhet rundt konferansen om barnearbeid i Oslo, men allikevel var det mange land som reserverte seg til konvensjonen og uttrykte at det ikke er de høye idealer som skaper endring, men cash og realistiske alternativer. I mange av de meget gode "briefingmøtene" som ble holdt i både 2. og 3. komite, ble Norges rolle som pådriver i alle disse spørsmålene berømmet. Særlig det at kvinneperspektivet var kommet inn som tverrsektorsak. Ingen av FNs programmer bestrider idag at "kvinner og utvikling" er helt gjensidige avhengige variabler, mens implementeringen er høyst variabel, både på grunn av religiøse og kulturelle barrierer, dårlig lokal ledelse og mangel på kunnskap.

Noen av de uformelle møtene viste hvor langt det ennå er igjen til dette i virkeligheten får gjennomslag. Jeg merket meg at kvinnes plass i religionene i liten grad ble berørt, bortsett fra når det gjaldt kvinnelig omskjæring som ennå praktiseres i 20 land med hovedsaklig afrikanske stammereligioner. Selv om fokus idag går på kvinnen som det mest fornuftige "investeringobjekt" for langsiktig utvikling, vil det bare nå frem til et visst punkt hvis ikke den religiøse mannlige leder som lokal premissleverandør stilles "krav" om endring/tilpasning. Prinsippene om menneskerettighetene ligger innbakt i alle diskusjoner rundt disse problemstillingene, men oftest blir det bare retorikk og abstrakte begreper. Når man i tillegg ser at religion og religionsufrihet ligger som fast element i praktisk talt alle væpnede konflikter, var det påfallende og frustrerende at nettopp det var et ikke-tema.

Reformpakken for FNs har et fokus på menneskerettsarbeid, men samtidig vet vi at spesialrapportøren for "freedom of religion or belief" jobber uten midler til rådighet. I årene som kommer vil det bli en intens kamp om midler og prioriteringer

innenfor dette feltet, og slik jeg ser det må Norge være med på å få religionsaspektet høyere opp på agendaen her.

Mens jeg var i USA kom Kinas President på statsbesøk, og hele dilemmaet om handel versus boikott for fremme av menneskerettigheter var på alles lepper. Bill Clinton kalte "en spade en spade" i forhold til Kinas MR situasjon, men også at handelsboikott mot verdens største marked var ugjennomførbart.

Dessverre var jeg ikke i New York da Mary Robinson redegjorde for sine saker og prioriteringer.

Det eneste flyktningspørsmål som kom opp mens jeg var der, var situasjonen for Palestinerne. Et UNWRA budsjett på 600 mill.USD (inkl.60.mill i underskudd) ble vedtatt, og ellers fulgte diskusjonene og resolusjonene det samme mønster som tidligere år. Prosentvis er det knapt noen sak FN har brukt så mye tid på, og fattet så mange resolusjoner om, som nettopp Israel-Palestinakonflikten - uten at det har brakt fred eller forsoning en centimeter nærmere. FN er ikke det rette forum for nye holdninger eller fruktbare forslag til løsninger for konflikten mellom Israel og Palestinerne.

Norge, med sin spesielle rolle å ivareta, balanserer så godt de kan og forsøker å trække på færrest tær fra sak til sak.

3.4.5. Komite - Finansielle spørsmål-budsjett-fredsbevarende operasjoner

Hele debatten rundt budsjettet ga Generalsekretæren bred støtte for profilen og prioriteringene. Alle sluttet seg til økningen av ressurser til FN's utviklingsaktiviteter, og til forslaget om at organisasjonens fredsbevarende arbeid, humanitære bistand og MRtiltak, måtte finansieres over det regulære budsjettet som for 1998-99 ligger på 2.5milliarder USD.

Frem til nå har medlemslandene utlånt personell gratis til FN.

G-77 landene har vært kritiske til dette da deres kapasitet til slikt utlån ikke har vært til stede. Dette har medført, mener de, at de fleste ledende stillinger innenfor disse områdene har vært besatt av hvite vestlige personer.

Samtidig er de bekymret for at antall stillinger i det generelle FNsystemet er innskrenket med 1000, noe de frykter vil vanskeliggjøre gjennomføringen av pålagte oppgaver. USA og EU mener dette er en helt nødvendig "slankekur" av organisasjonen for å få til en raskere og mer smidig bevegelse.

En lenge forhandlet sak i tilknytning til fredsbevarende operasjoner (med en nordmann i ledelsen) om erstatninger for invaliditet eller dødsfall, falt på plass der prinsippet om like refusjonssatser for alle uansett nasjon ble vedtatt.

Det er også utarbeidet nye rutiner for refusjon av medlemslandenes (ca 80 troppeytende land) utlegg til tropper og utstyr.

Det var også bred enighet om opprettelsen av et raskt flyttbart hovedkvarter, og opprettholdelse av det sentrale lageret for fredsbevarende materiell i Italia. Der vil et nytt norsk utviklet databasert styringsverktøy b.la. nyttiggjøre brukt materiell og fungere som base for flere FNprogrammer.

Alle disse tiltak motiverer og effektiviserer medlemslandenes ulike bidrag til bistand, MR og fredsoperasjoner.

Mange av G-77 landene er generelt svært restriktive på mandatene for slike operasjoner og krever iallefall invitasjon fra konfliktpartene for FNs tilstedeværelse da de ellers fort ser det som "innblanding i indre anliggender og økt spenningsnivå". Etterhvert som endel konfliktområder erstatter FNpersonell med egne regionale mannskaper, dempes dette spenningsnivået.

I 1998 vil alle FNs aktiviteter og erfaringer rundt de siste årenes arbeid innenfor disse tre områdene bli evaluert. Norge har hatt, og har en sentral rolle i alt dette arbeidet ikke bare fordi vi er det mestytende medlemsland pr. capita til FN, men fordi vi også er aktivt ute i felten. Via alle våre andre frivillige organisasjoner og kirkemisjon har vi gjennom generasjoner tilegnet oss solid kunnskap på disse feltene.

Ikke minst har Norge nå utviklet NOREPS-konseptet som kan ha hjelpeprodukter og personell på plass innen 72 timer hvor som helst i verden. Kompetansen, kvaliteten og kapasiteten vi har på denne typen produkter burde få Norge sterkere inn på dette markedet selv om konkurransen er beinhard, og koblingen mellom bistand og innkjøp til FN-systemet er utstrakt. USA har f. eks. 400% igjen i innkjøp for sine bidrag, mot Norges 10% i følge Exportrådet.

3.4.6.komite

Konsultasjoner om opprettelsen av den foreslåtte internasjonale straffedomstol begynte i 6.komite, men jeg fikk dessverre ikke anledning til å delta under Hans Willhelm Longvas orientering for delegatene om dette.

Det er stor enighet om at tiden er moden for en slik institusjon, og mange nasjoner har bidratt aktivt i det forberedende arbeidet. Det spesielle fondet som er etablert for å sikre deltagelse fra de fattigste landene bidrar til den bredden som er nødvendig for gi domstolen legitimitet. Endel vanskelige spørsmål gjenstår bl.a. forholdet til Sikkerhetsrådet, og mellom denne domstolen og de nasjonale domstoler. Foreløpig ser det ut for at "kompletteringsmodellen" som er foreslått får støtte. Norge har vært, og er, aktivt med i det forberedende arbeid her, og en diplomatkonferanse til sommeren vil forhåpentligvis ferdigstille teksten til en slik konvensjon.

4. Andre saker

Forholdet mellom Irak og FN utviklet seg til en farlig situasjon da våpenkontrollørene ble nektet adgang til anleggene inne i landet. USA reagerte kraftig og ville ha innstramning av sanksjonene, mens Irak svarte med å true med nedskytninger av overvåkingsflyene. Splittelsen i synet på sanksjonsbruk internt i FN viste seg da 5 store land (bl.a. Russland og Frankrike) stemte imot. Tre spesialutsendinger fra FN reiste til Bagdad, men kom tilbake uten resultat. Spenningen i FN var meget følbar og situasjonen alvorlig. Konflikten løste seg ikke mens jeg var der.

Generalsekretær Kofi Annan måtte tåle mer kritikk og diskusjon rundt reformpakken enn forventet, og dette medførte at han valgte å møte forsamlingen i et oppklaringsmøte. Det var første gang jeg opplevet plenumssalen helt full og summende av forventning med alle ambassadørene til stede. Selv om han modererte noe og endret noe, sto han allikevel knallhardt på sine viktigste forslag

til reformer, ellers kunne han ikke utføre den jobben, mente han, som er nødvendig for å lede FN inn det neste årstusens nye utfordringer.

5. Andre møter

Ved siden av det oppsatte programmet oppsøkte jeg (som alle andre) Church House og traff den norske FNrepresentanten for Kvekerhjelpen, Berit Collet. Hun bekreftet inntrykket av at NGOer hadde fått større innpass og muligheter for innflytelse i FN-systemet, men også at det er langt frem til norske tilstander. Kvekersamfunnet gjør et imponerende arbeid for bevisstgjøring og dyktiggjøring av kvinner på mange nivåer spesielt i Asiaregionen.

Jeg avtalte i tillegg møte med lederen for "International NGO Committee on Human Rights", Techeste Aherom, som bekreftet at det viktigste som har skjedd nå er nettverksbyggingen mellom NGOene i alle verdensdeler på tvers av temaer. Mye takket være data og internett, men også på NGOgruppens økende kompetanse på konferanse og kursvirksomhet. Mye av arbeidet internasjonalt gikk på å fremme etablering og beskyttelse av MRaktivister. På mitt spørsmål om religionsfrihetsproblematikken sto på agendaen i MR-arbeidet overfor FN svarte han benektende. Religion er et meget følsomt ikke-tema de færreste tar fatt i. Det var også mitt inntrykk av debattene i FNhuset og i den norske delegasjonen.

5.1 Møte i Verdensbanken

Under Washingtonturen ble det arrangert et møte om nordisk samarbeid i Verdensbanken. Den danske ass. executive dir. ga et engasjerende og interessant bilde av bankens aktiviteter og filosofi, men det var også et klassisk eksempel på "råsalg av et uplettet produkt". Vi fikk allikevel et inntrykk av den høyst nødvendige omfattende endringsprosess banken gjennomgikk. Resultater som etterhvert manifesterte seg var desentralisering av midler og beslutninger, og samkjøring med FN-programmer med felles definisjoner av mottakerlandets politiske, økonomiske og sosiale situasjon, samt felles begrepsapparat og felles forskningsmetodikk. Begge er konkurrenter på samme marked med Verdensbanken som overlegen investor, men FN fremdeles med størst kunnskap og erfaringer i helhetsvurderinger med mange perspektiver å ivareta for sine medlemmer.

5.2 Statedepartment

Av de korte innleggene her fra folk i ulike avdelinger ble det egentlig bare bekreftet at forholdet mellom USA og Norge fungerer aldeles utmerket, men at Kongressen nå er mindre interessert i å involvere og forplikte seg i utenrikspolitiske saker enn før. Nettopp forholdet til FN synliggjør jo dette faktum, og for G-77 landene fungerer f.eks. EU oftere som referanseramme enn USA gjør.

6. Oppsummering

Når jeg etter en stund har fordøyet alle inntrykkene sitter det igjen en følelse av at utviklingen går to veier. Den ene er erkjennelsen av at institusjonene, teknologien, og produktene nå tvinges til samkjøring og interaksjon,- man tenker multilateralt og agerer via multimedia og finanssystemer.

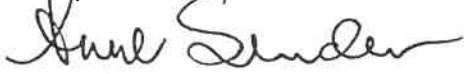
Samtidig snevrer den enkelte nasjonen seg sammen og tenker på seg selv, handler bilateralt og bygger opp egne grenser og barrierer for både tankegods og folkegrupper i bevegelse. Religionene strammer inn sine religiøse teksttolkninger og etniske grupper definerer og slåss fysisk for "oss" og mot "de fremmede" der ute.

Motkreftene/stabilisatoren for dette må være det sivile samfunns engasjement, i første rekke NGOene. De må gis rom til å være "kittet" som binder sammen myndighetene, næringslivet og "mannen i gaten" - til å tette gapet mellom makt og avmakt. I Norge har vi lang tradisjon for dette og i mange andre deler av verden er positive endringer på gang. Det er derfor en klar forpliktelse for oss å bidra til at FN arbeider for det samme.

FNs rolle blir stadig viktigere, fordi den holder ved like bevisstheten om vårt globale ansvar for hverandre, og fungerer som det eneste samlende forum for felles interesser.

Selv om jeg opplevde det vanskelig å få oversikt over alle sakene som pågikk i FN, og møtene som fragmentariske, synes jeg det var veldig spennende og interessant og få denne anledningen til å oppleve organisasjonen på nært hold. Det er alltid en utfordring å få lov til å lære nye ting og gi tankene nye perspektiver. Jeg takker igjen for oppnevningen og støtten jeg har fått underveis.

Oslo, desember 1997

Anne Sender

Rapporter til Mellomkirkelig Råd / Mellomkirkelig Råds AU

Rapportnummer: 32/97 og 33/97

Konferanse: Den trettende generalforsamling i Churches Commission for Migrants in Europe, Santa Severa, Italia

Tidsrom: 11. til 13. oktober 1997

Navn: Ragnhild Jepsen og Iwan Chetwynd

Saksbehandler: Hans Morten Haugen

Kommentarer: Etter at Mellomkirkelig Råds AU ba om at Ragnhild Jepsen skulle foreslås til å sitte i eksekutivkomitéen i CCME (Sak MKR/AU 21/97), ble det nødvendig å arbeide for å forberede delegatene. Einar Vetviks deltakelse var forventet, som medlem av eksekutivkomitéen, og Iwan Chetwynd var foreslått av KISP, noe som også ble gitt tilslutning av MKR/AU. Et møte i Stockholm den 3. september 1997 gav KISP-konsulentene mulighet til å forberede Jepsen og Chetwynd.

Som det framgår av rapportene, var organisasjonsdebatten sentral, men det ligger an til at integrasjonen av CCME vil komme til sist, etter at de andre integrasjonene er gjennomført. Jepsens kritiske tilnærming til CCMEs arbeid, knyttet til at organet i svært stor grad vier seg til topptungt lobbyarbeid, er relevant. Det ligger ikke an til at mandatet i særlig grad vil endres før dette presses fram som følge av integrasjonsprosessen.

Chetwynd har informert om konferansen på møte i Norsk Økumenisk Forum for Innvandringsproblemer (NØFI) i oktober, der han særlig fokuserte på inspirasjonen han fikk ved å lære om andre presters arbeid i en flerkulturell menighet.

Oppfølging: Det ble ingen plass i eksekutivkomitéen for Ragnhild Jepsen, men hun ble valgt til varamedlem. Einar Vetvik vil også holde kontakten med CCME, selv om han ikke lenger har plass i eksekutivkomitéen.

Kirkens Nødhjelp har satt av 100.000,- til CCME for 1998, men det foreligger ingen planer om en økt synliggjøring av arbeidet til CCME i Norge fra KNs side.

Forslag til vedtak:

1. Mellomkirkelig Råd takker for rapportene!
2. Mellomkirkelig Råd ber om å få komme tilbake til organisatorske og faglige sider ved en eventuell integrasjon av CCME i KEK ved en senere anledning.
3. Mellomkirkelig Råd ber om at rapporten oversendes KN til orientering.

MMR Rapport nr. 33/97

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
11 DES 1997	
Til	HMH
J.nr.	97/177-8
Arkiv nr.	762.1

Ragnhild Jepsen:
Rapport frå generalforsamling
Churches Commission for Migrants in Europe
Santa Severa, Italia, 11.-13. oktober 1997

Den trettande generalforsamlinga i Churches Commission for Migrants in Europe (heretter forkorta CCME) fann stad i ei tid då spørsmål om flyktningepolitikk, asyl, integrasjon og antirasisme står høgt på dagsordenen, både i kyrkjene og i politiske organ i Europa. Kyrkjene er aktive i dette arbeidet, kanskje spesielt på grasrot-plan, og dette sette sitt preg på generalforsamlinga. Menneske som står midt oppe i dette arbeidet ynskjer handling raskt, og mange av dei er urolege for at tungvinte, byråkratiske løysingar skal forsinke og vanskeleggjere arbeidet. Samstundes er det eit faktum at CCMEs arbeidsmåtar har ført fram, m.a. i EU-systemet, der lobby-verksemd har påverka avgjerder som gjeld flyktningespørsmål.

CCME har kontor i Brussel, og mykje av arbeidet går altså ut på å påverke prosessar der flyktning- og asylspørsmål står på dagsordenen. Organisasjonen er del av eit NGO-nettverk som nettopp har som mål å påverke EU-avgjerder. Dette er eit arbeid som ser ut til å fungere bra, til tross for at staben berre består av generalsekretær og ein kontortilsett. Eksekutivkomiteen som er valt av generalforsamlinga gjer også ein del av dette arbeidet, i tillegg til at CCME er i same hus som den no godt etablerte EECCS, European Ecumenical Commission on Church and Society, og samarbeider på nokre felt. CCME har også gode kontaktar inn i Europa Rådet.

CCME er ein økumenisk organisasjon som arbeider med felt som angår heile Europa. Likevel er det slik at organisasjonen for tida berre har medlemmer frå den vestlege delen av Europa, det vil seie utan unntak protestantiske kyrkjer og organisasjonar. Den gresk-ortodokse kyrkja var tidlegare medlem i organisasjonen, men sidan Det økumeniske patriarkatet oppretta sitt eige «EU-kontor» i Brussel for nokre år sidan, har dei vore ute av CCME. Generalforsamlinga uttrykte ei viss uro over dette, for flyktning- og migrasjonsproblematikk er utan tvil noko som angår heile Europa, og vil vere eit område som kyrkjene må sjå i augene, om dei ikkje alt har gjort det. Den store utfordringa på generalforsamlinga var difor: Korleis samordne arbeid på dette området på ein slik måte at det når ut i heile Europa, og korleis gjere det på ein mest mogleg rasjonell måte.

CCME tek utgangspunkt i det arbeidet som allereie finst i Europa i dag. Konferansen av Europeiske Kyrkjer og Verdskyrkjerådet har arbeidsgrupper både når det gjeld rasisme og framandfrykt, og flyktning- og asylproblematikk. Etter modell av den nye kyrkje- og samfunnskommissjonen som vart foreslått oppretta på KEKs generalforsamling, og den no vedtekne samanslåinga av KEK og EECCS, tenkjer ein seg ein ny storleik under KEK der CCME saman med arbeidsgruppa som arbeider med rasisme og framandfrykt og den som arbeider med flyktning- og asylspørsmål skal utgjere hovudtyngda. Det er viktig for CCME at dei ikkje mister status som eigen organisasjon, men kan behalde namn og sitt kontor i Brussel, samstundes som kommisjonen også har ansvar for arbeid som gjeld Sentral- og Aust-Europa. EECCS vil også utgjere ein viktig faktor i denne kommisjonen. Medlemmer frå stabane både i KV og KEK var med som rådgjevarar under generalforsamlinga, og det var tydeleg at denne måten å samkøyre viktig arbeid på, hadde støtte i dei to organisasjonane. Forhandlingane om å danne ein slik kommisjon vil måtte førast dei neste åra, og CCME er ikkje i stand til å slutte

seg til formelt før neste generalforsamling om to år. (Forhandlingane om samanslåing vil kunne ta enda lenger tid enn to år. Generalforsamlinga i Italia fann stad før den nyvalde sentral-komiteen i KEK møttest for fyrste gong, og i skrivande stund veit eg ikkje om dei i det heile handsama dette spørsmålet.)

Mest heile generalforsamlinga i CCME handla om denne nye måten å strukturere viktig arbeid i Europa på. Mange forkortingar svedde rundt i lufta, noko usemje var det om valet av arbeidsmåte, og særleg blant dei farga deltakarane var det frykt for at denne omorganiseringa kunne føre til meir byråkrati og færre konkrete resultat når det gjeld kyrkjene sitt arbeid for flyktningar, immigrantar og asylsøkjjarar. På denne generalforsamlinga deltok ingen kyrkjeleiarar, ingen biskopar, og vi var få prestar. Dei fleste var leke medlemmer i kyrkjene sine, med eit oppriktig engasjement og brennande hjarter for menneske i naud, nokre var diakonar og bragte dermed eit svært viktig aspekt inn i saka, og mange var opprinneleg sjølv immigrantar eller flyktningar, og hadde opplevd kva kyrkja kunne gjere eller hadde latt vere å gjere for dei. På søndagen var immigrantkyrkjelydar frå Roma inviterte til gudstjeneste, og det var ei sterk oppleving å få feire gudsteneste og nattverd saman, og sidan høyre dei fortelje sine historier.

Eg var nominert av Mellomkyrkjeleg Råd som kandidat til eksekutivkomiteen, som før har bestått av ni medlemmer. CCME betalar sjølv reise og opphald for eksekutivkomite-medlemane når dei møttest, og på grunn av dårleg økonomi (og dyre reiser frå Norden) vart det vedteke av generalforsamlinga at ein skulle kutte antallet faste medlemmer i komiteen frå ni til sju, og at Norden skulle ha eitt medlem. Den svenske kandidaten som sto på attval og dessutan har oppgåva som finansansvarleg, vart foreslått av valkomiteen. Eg vart valt som varamedlem til eksekutivkomiteen, og vil gjerne halde kontakten med denne organisasjonen, som eg trur har ei viktig oppgåve både i lokalkyrkjelydane og i kyrkjeorganisasjonane. Takk for at de sendte meg!

Rena, 9.desember 1997

Ragnhild Jepsen

Rapport nr. 32/97

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
0 4 DES 1997	
Til	HMH
J.nr.	97/177-7
Arkiv nr.	762.1

Personlig rapport fra

CCME

(Churches' Commission for Migrants in Europe)

Santa Severa, Italia, 11.-13. oktober 1997

CCME er et nettverk av kirkesamfunn og kirkelige organisasjoner i Nord-, Vest- og Sør-europa som er engasjert i spørsmål om innvandring, flyktninger, asylsøkere, etniske minoriteter, rasisme og fremmedfrykt. Blant medlemmer er Den norske kirke, Svenska Kyrkan, Sveriges Kristne Råd og Den evangelisk-lutherske kirke i Finland. Generalforsamlingen finner sted annet hvert år, og hvert medlem kan sende to delegater. Kapellan Ragnhild Jepsen og jeg representerte Den norske Kirke på den 13. generalforsamlingen som ble holdt på leirstedet til Federasjonen av evangeliske kirker i Italia, Santa Severa, 11.-13. oktober 1997. Einar Vetvik var også tilstede, som medlem av eksekutivkomiteen.

CCME har arbeidet gjennom

- lobbyvirksomhet ("monitoring" = overvåking, kartlegging) over for EU i Brussel, der den har sitt kontor med generalsekretær;
- dokumenter om spesielle emner, for eksempel "Black and migrant women in Europe: Access to and mobility within the labour market and in decision-making structures", rapport fra en ekspertseminar, juni 1997 ;
- konferanser/seminarer o.l., for eksempel en stor konferanse om "Churches in solidarity with uprooted people" i London i mars 1997, der også Østeuropa var representert.

CCME samarbeider bl.a. med ECWGAR, European Churches Working Group on Asylum and Refugees, som sorterer under CEC (Konferansen av europeiske kirker) og Kirkenes Verdensråd.

Den viktigste saken under generalforsamlingen var CCMEs fremtidige struktur. Etter sin store samling i Graz i juni 1997, er CEC i ferd med å utvikle sin struktur, bl.a. med tre kommisjoner om "kirker i dialog, kirker i samfunnet og kirker i solidaritet". Forhandlinger er i gang for å få CCME til å utgjøre CECs kommisjon for kirker i solidaritet. Generalforsamlingen utarbeidet retningslinjer for eksekutivkomiteens deltakelse i disse forhandlinger. Disse gjenspeiler en viss frykt for at CCME vil bli slukt av en stor byråkratisk institusjon, og uttrykte ønsker om at CCME fortsatt skal være en medlemsorganisasjon, at dens eksekutivkomite skal velges av medlemmene (ikke utpekes av et kirkebyråkrati) og at den skal sikre gode informasjonskanaler ut til medlemmene.

Handlingsplanen som ble utarbeidet går ut på å fortsette lobbyvirksomhet ("monitoring" av EUs flyktning- og innvandringspolitikk), konferanser osv. Blant konferansene som er på trappene er en om religionsfrihet, som skal holdes i Norge i 1998 med Den norske Kirke som arrangør.

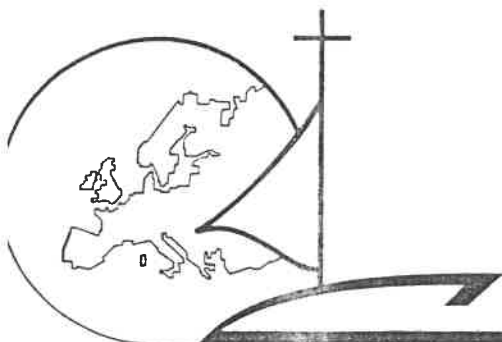
Forhandlingene avslørte en viss spenning mellom representanter fra Storbritannia og de fra kontinentet. Førstnevnte ønsker at mer vekt blir lagt på spørsmål om integrering av etniske minoriteter i samfunnet og om spørsmål om rasisme og fremmedfrykt. De ønsker også at flere fra etniske minoriteter skal delta i CCMEs forsamlinger og eksekutivkomite. Andre mener at språkproblemer gjør dette vanskelig. Mens innvandrergrupper i Storbritannia har engelsk som

deres første eller andre språk, er det vanligvis et tredje språk for innvandrere til kontinental-Europa.

Økonomiske innstramninger gjorde at eksekutivkomiteen måtte reduseres fra 9 til 7 medlemmer, som betydde at Ragnhild Jepsen ikke ble valgt. Einar Vetvik går ut av komiteen, og de nordiske landene er nå representert der bare av Leena Björstedt (Sverige), som er CCMES kasserer.

Det er klart at CCMES saksområder er viktige, også for Norge, og at CCMES rolle som nettverk med betydning for kirkelivet på grasrotsplan avhenger av engasjementet som vises blant medlemmene, bl.a. ved å "monitor" det som gjøres av eksekutivkomiteen. Det kunne kanskje være en fordel for alle parter om Norges Kristne Råd eller NØFI også ble medlem.

*Ivan Chetwynd,
Oslo 16.10.1997.*

**Churches' Commission for Migrants in Europe
Commission des Eglises auprès des Migrants en Europe
Kommission der Kirchen für Migranten in Europa**

13th CCME Assembly
Santa Severa, Italy, 11-13 October 1997

**Statement of the Assembly
concerning the**

**"Memorandum on the further development of European church agencies active in
the field of migration, refugees and asylum, integration and anti-racism"**

The General Assembly mandates the Executive Committee (ExCom) to enter immediately into negotiations with the Conference of European Churches (CEC) and the World Council of Churches (WCC) concerning the restructuring of the church-related European agencies, including the Churches' Commission for Migrants in Europe (CCME), European Churches' Working Group on Asylum and Refugees (ECWGAR) and the Working Group on Racism and Xenophobia (ECWGRX), in the related but distinct fields of migration and integration, refugees and asylum, and racism and xenophobia.

2. As guidelines for these negotiations the Assembly states:
- (a) that the aims and objectives of the CCME (see Articles of Association, art.2) must be retained and its specific profile and style of work upheld and enhanced;
 - (b) co-operation with other organisations in these fields should be continued, e.g. the Migration Policy Group, the Amman Process and the International Migrants' Rights Watch Committee;
 - (c) that any new structure should seek to incorporate all the churches and ecumenical organisations currently involved in CCME's area of activities;
 - (d) that the policy/executive body should be elected by representatives of the participating churches (old and new members) and ecumenical organisations;
 - (e) that a Brussels office is required for contacts with the European Union (EU) because the EU is the key political entity in relation to these fields of work, and because Brussels also gives relatively easy access to the Strasbourg-based bodies; however it is recognised that in the future these issues will have to be addressed in a wider geographical context;
 - (f) that sufficient and qualified staff should be made available for this work; we suggest that this will require at least two staff in Brussels and staff in any CEC office or network serving Central/Eastern Europe;
 - (g) that the new structure must give opportunity for direct communication between any new entity and its participating bodies, such as regular meeting, newsletters, reports, electronic information etc.;
 - (h) that the title of the new entity is as inclusive as possible, and relates to the fields of current work, i.e. migration, asylum and racism.

3. The Assembly proposes that the above matters should be included in the mandate and structure of a new entity within CEC which incorporates the work of ECWGAR and ECWGRX, and has the ability to speak, act and develop a programme of work.
4. During the period of negotiations the co-operation between CCME, ECWGAR and ECWGRX should be continued and developed, for example by common or overlapping annual meetings, seminars and/or conferences.
5. The experience of the integration process of the European Ecumenical Commission on Church and Society (EECCS) and CEC should be learned from, including the logistics of an entity with offices based in Brussels and Strasbourg.
6. The Assembly believes that the work of migration, asylum and racism requires a visible and distinct entity - comparable with the model the new CEC-Commission on Church and Society; it therefore encourages the ExCom to develop a relationship in this work with CEC, instructs it to report regularly to the members and to present proposals to the next Assembly of CCME.
7. CCME member bodies are urged to retain the same level of financial support for work on migration in their budgets, and to make it clear that this will be available for such work in any new structures. The ExCom is instructed to ensure that churches can continue to contribute directly to work on migration and racism, and that the work will be adequately resourced.

Unanimously adopted at Santa Severa on 13 October 1997.

Rapporter til Mellomkirkelig Råd / Mellomkirkelig Råds Arbeidsutvalg

Rapportnummer: 1/98

Konferanse: Det tredje partsmøtet i FNs Rammekonvensjon om klimaendringer, Kyoto

Tidsrom: 3. til 12. desember

Navn: Tom Sverre Tomren

Saksbehandler: Hans Morten Haugen

Kommentarer: I Kirkemøtevedtakets vedtak i sak 10/96 "Forbruk og rettferd" har punktet om klima vært løftet fram på MKR-møtet i mai (sak MKR 34/97) i form av uttalelsen "Norsk klima- og energipolitikk i lys av Kirkemøtets brev om 'Forbruk og rettferd'", men det har ellers vært vanskelig å gjøre klare prioriteringer for dette arbeidet. Uttalelsen "Om norsk klimapolitikk" vedtatt av KISP i oktober 1995 har vært vårt klareste faglige innspill i debatten, og synliggjøringen av KVs Klimakampanje i Norge høsten 1996 ble også gjort overfor norske myndigheter. Meldingen om interesse for deltakelse i Kyoto fra en ansatt ved Nidaros Bispedømmekontor kom sent, og mulighetene til å delta i det forberedende arbeidet var begrensede. Å bistå i å koordinere deltakelse som MKR-utsending akkreditert gjennom Kirkenes Verdensråd har heller ikke medført mye arbeid for sekretariatet. De få norske organisasjonene som var tilstede i Kyoto fikk stor anledning til å komme til orde i norske medier, og Tomren gjorde bla. i Aftenposten greit rede for hva som var den "kirkelige innfallsvinkelen" til dette problemfeltet. Rapporten til Tomren inneholder relevant informasjon, men kunne vært strukturert bedre.

Oppfølging: Av de punktene som er tillagt MKR i oppfølgingsarbeidet til "Forbruk og rettferd", vil ikke klimapolitikk prioriteres høyest i sekretariatet. Likevel er det viktig at det er personer innenfor Den norske kirke som følger dette arbeidet. Tomrens ønske om å fortsette engasjementet i Fellesaksjonen mot Gasskraftverk - som representant for Mellomkirkelig Råd - er derimot ikke naturlig å imøtekomme. Det er ikke naturlig for MKR å ha formell representasjon i Fellesaksjonen.

Forslag til vedtak:

1. Mellomkirkelig Råd takker for rapporten!
2. Mellomkirkelig Råd ser ikke at sekretariatet kan prioritere arbeid med klimaspørsmål i 1998, slik det skjedde i 1996, men ber om at innspill til den nye regjeringens "Miljømelding" vurderes.
3. Mellomkirkelig Råd ber Tomren fortsette engasjementet knyttet til klimaspørsmål, i dialog med MKRs sekretariat.

Tom S Tomren, E. B Scheildropsvg. 126, 7033 Trondheim (tlf. 73950037)

Til Mellomkirkelig råd
ved Hans Morten Haugen

KIRKERÅDET MELLOMKIRKELIG RÅD SAMISK KIRKERÅD	
06 JAN 1998	
Til	HMH
J.nr.	97/89-9
Arkiv nr.	554.31

Rapport etter Klima konferansen i Kyoto

Av
Tom S Tomren,

1.0 Innledning

Denne rapporten er ment å skulle ha være av begrenset karakter. Målsettingen med den er å gi bakgrunns materiale til "Natur og ungdom" s rapport til FORUM, og å gi Mellomkirkelig råd en kort tilbakemelding på hva jeg deltok på og med under klima konferansen i Kyoto. Det finansielle blir ikke berørt i denne rapporten da det blir i varetatt i fellesrapporten utarbeidet av Silje Schei Tvedsdal til FORUM.

Litt om formen på rapporten: Nedfor formulerer jeg 3 målsettinger for reisen :Disse vil kunne gjenkjennes også i punkt 2.0 og 3.0, og vil dermed gi strukturen på evalueringen.

1.2 Hvorfor Kyoto

Bakgrunnen til at jeg ble oppmerksom på klimakonferansen, er at jeg gjennom 10-15 år har vært engasjert av miljøvern. Engasjementet mitt har sprunget ut fra en tro på Gud som skaper og livgiver, og har hovedsakelig funnet sine uttrykk innenfor ulike arbeidslag i kirken og de kristelige organisasjonene. Miljø engasjementet har også nedfelt seg i hovedfagsarbeidet mitt. En av de mange veiene engasjementet har tatt, er at jeg sitter i landsstyret for "Fellesaksjonen mot gasskraftverk". Gjennom dette ble jeg utfordret av lederen av natur og ungdom, Silje Schei Tvedsdal, på å søke FORUM om støtte til å dra til Japan; For slik å gi miljøverninteressene fra Norge en breiere allianse plattform når vi skulle la vår røst bli hørt (både i forhold til den norske forhandlingsdelegasjonen og i forhold til omverden via media).

Etter denne utfordringen tok jeg kontakt med Mellomkirkelig råd og undersøkte om interessen for at jeg skulle representere dem i Kyoto . Dette fikk jeg positiv tilbakemelding på .I samtale med Hans Morten Haugen ved Mellomkirkelig råd ble informert om Mellomkirkelig råd sitt engasjement på feltet. Jeg ble bedt om å knytte kontakter med kirker rundt omkring i verden som var engasjert på klima problematikk. Her ble jeg bedt om å ta kontakt med Dr. D.Hallman som ledet Kirkenes verdensråd sitt klimaprogram. Videre ble jeg ble bedt om å være talsmann for en solidaritetstenkning som ivaretok kirkene i 3. Verden og også de mer langsiktige perspektivene (dvs. hensynet til kommende generasjoner).

Etter dette formulerte jeg noen overordnede målsettinger med denne reisen:

1. Knytte kontakter med kirker og kirkelige engasjerte personer som er aktiv på miljø problematikk.
2. Utveksle og formidle ideer tilbake til Mellomkirkelig råd og andre forum hvor jeg ferdes.
3. Være talsmann for Solidaritets synspunktet som Kirkenes Verdensråd sitt klimaprogram tar utgangspunkt i , og la disse overordnede verdier kaste et kritisk søkelys særskilt på Norges rolle i klimaforhandlingene.

1.1 Tidsramme, reiserute o.l

Jeg reiste fra Bergen 1/12 med fly, overnattet privat og reiste videre med fly til Kyoto via Amsterdam med flyselskapet KLM tidlig 2/12. Ankomst Osaka 3/12 . Tog umiddelbart til Kyoto. Dette gav 9 dager i Japan før avreise 12/12 . Returen gikk over samme rute. Jeg overnattet på hotell Keihan i Kyoto.

2.0 Rapport relatert til formålene med turen

2.1 Knytte kontakter med kirker og kirkelige personer

Når jeg kom til Kyoto hadde jeg på forhånd avtalt å slutte meg til Kirkenes verdensråd sin delegasjon ved ankomst.

Torsdag 4. Dec. Møte jeg Dr. D.Hallman ble gitt orientering om KV sin klimaprogram sin status. Dokumentet som var ment å skulle være KV sin respons på klimaforhandlingene var nesten utformet; akkurat i den prosessen var jeg litt sent ute til å kunne delta i : Jeg var velkommen til å delta ved de resterende drøftingene.

Samme kveld var det et fellesmøte mellom KV klima -program sin gruppe og representanter fra Asias kikker. Jeg deltok på denne samlingen. Her uttrykte flere av deltagerne uro for at Anex 1 landene så ut til å ville "lure seg unna" avtaler som forpliktet til endring internt i de rike landene. Det var nokså enstemmig negativ holdning til forhandlingsopplegg som ønsket å få til kjøp og salg av utslippskvoter. Utover dette redegjorde observatørene fra de ulike verdensdelen for forhandlingsposisjonen til sine respektive land.

Et annet viktig anliggende som ble løftet frem var behovet for sanksjoner: hvilke virkemidler ville bli brukt for å "straffe" nasjoner som ikke oppfylte sine forpliktelser.

Utover denne samlingen deltok jeg også på to andre samlinger med representantene som deltok ved KV sitt klimapanel. Her gikk vi gjennom utviklingen i forhandlingene. Møtestrukturen var mer av uformell karakter. Ved en av disse anledningene presenterte jeg Norges forhandlingsopplegg. Norges utgangsposisjon forhandlingene var hovedsakelig : 6 gasser i en "kurv", nettotilveksten av skog siden 1990 skulle kunne avskrives på klimagass reduksjonene, ubegrenset tilgang til handle med utslippskvoter og mulighet til å få godskrevet nasjonale kvoter ved å bekoste overføring av teknologi til G77 land (U-landene). I KV gruppen ble svært mye av dette ble mottatt som et forsøk fra Norge som rik industri- nasjon på å unngå/unnsnippe tiltak på hjemmefronten. KV gruppen uttrykte at et rikt land som Norge måtte forplikte seg på tiltak som fikk virkning internt i landet . Sagt på en annen måte : Norge burde ikke kunne "kjøpe" seg unna tiltak i eget land.

KV råd sin klimagruppe utgav en generell verdi uttalelse som ble presentert under konferansen (på grunn av at jeg som nevnt kom sent inn i denne prosessen, står ikke jeg som en av underskriverne her).

Hoved synspunktet i dette dokumentet kan benevnes som "rettferdighet" (se vedlegg).

En stor begivenhet under klimakonferansen var at det ble arrangert en tverreligøs markering til støtte for enforpliktende avtale. Her talte forøvrig forhandlingsleder Estrada-Oyuela. Samlingen ble avsluttet med en vandring til Buddhist tempel Yasaka shrine. Denne samlingen var en flott opplevelse og fikk stor mediaoppmerksomhet.

Ellers kan nevnes at det hver dag ble avholdt bønnesamlinger utenfor konferanse senteret. Ansvarlig her var De internasjonale Franciskanerne. Dette var fine samlinger med konkrete bønne emner. Det kan nevnes at av disse samlingen ble omtalt av Aftenposten. Selv deltok jeg ved tre slike samlinger.

Når jeg har vært inne på Den internasjonale Franciskaner bevegelsen må det nevnes at dette var en av de meget positive bekjentskapene. Denne bevegelsen bestod av kristene fra ulike kirkesamfunn som hadde det til felles at de bekjente seg til Frans av Assisi sine idealer. Tilknytningsgraden og formen på bevegelsen varierte fra munkeløftet til at familier og enkeltpersoner gjennom et medlemskap gav tilkjenne sin støtte til idealene. Her finnes muligens en bevegelse som vil kunne ha gjennomslagskraft i Norge?

Et annet positivt møte var møtet med Rev. Richard L. Kilmer som var leder for USA sitt nasjonale. Gjennom et økumenisk forum hadde de nedlagt at vesentlig arbeid med klima problematikken.

Vedlagt følger en kopi på studie materialet som følger dette arbeidet.

Muligens kan den måten dette forumet har arbeidet på økumenisk basis med problemstillingen "klimaendringer" være et eksempel som kan være et verdifullt for oss i Norge.

Utover dette ble det nevnt av Dr. D. Halman at Norge ikke var representert ved det klima endrings programmet som går i regi av den europeiske seksjonen av KV. Undertegnede lovt å overbringe denne etterspørselen til Mellomkirkelig råd.....

2.2 Utveksle ideer og kontakter.....

dette er et punkt som i større grad ligger i etterarbeidsfasen ,og som sådan bare i liten grad hører med innefor rapportens rammer. Kort kan nevnes at viktig her er denne rapporten til Mellomkirkelig råd. Jeg skal lokalt i Trondheim delta i en del møter hvor jeg er blitt bedt om å dele erfaringer og tanker etter Kyoto.

Videre vil jeg prøve å formidle kontakt mellom Korsveibevegelsen og Den internasjonale Frasikaner bevegelsen. På sikt håper jeg å ha tid til å kunne skrive en del artikler og kronikker.

Utover dette vil jeg delta i kirkelige sammenhenger og dele erfaringer og ideer etter forespørsel og kapasitet.

2.3 Være talsmann for Solidaritets synspunktet som Kirkenes verdensråd sitt klimaprogram tar utgangspunkt i..

Under konferansen fikk jeg sammen med de andre Norske NGO s (Non governmental organisasjons), ved 3 anledninger delta på samlinger med den norske forhandlingsdelegasjonen. Her fikk vi innblikk i den norske forhandlingsdelegasjonen forhandlingsposisjon, og ble oppdatert på hvordan den norske delegasjon så på forhandlingenes status. Ved en anledning fikk vi også møte miljøvernministeren. Det norske forhandlingsopplegget gikk ut på å få til et "så fleksibelt opplegg som mulig". Dette innbefattet som nevnt: 6 gasser i en "kurv", nettotilveksten av skog siden 1990 skulle kunne avskrives på klimagass reduksjonene, ubegrenset tilgang til handle med utslippskvoter og mulighet til å få godskrevet nasjonale kvoter ved å bekoste overføring av teknologi til G77 land (U-landene). Når det gjaldt hvilke prosentats Norge var villig å ta på seg, ville ikke miljøvernministeren eller delegasjonen ut med dette underveis. I det nestsiste utkastet som ble offentlig gjort figurerte Norge som et av 3 land som hadde en økning i forhold til 90 nivå i utslipp: 5 %. Det endelige resultatet ble som vi i dag er kjent med 1% økning i forhold til 90 nivå (dvs. 5% reduksjon i forhold til 97 nivå). Under disse gjennomgangene reiste jeg noen problemstillinger for den norske delegasjonen med miljøvernministeren:

a. Er det ikke slik at det Norske forhandlingsopplegget mer ivaretar Norske næringsinteresser, enn hensynet til det globale klima. Hvilke verdivalg ligger bak denne tenkningen?

Til dette svarte forhandlingsleder Dovland at det kunne kanskje se slik ut, men her måtte en være "realist" Dvs. ta hensyn til Norsk næring og det norske folks interesser. Miljøvernministeren svarte ved en annen anledning kategorisk at det norske forhandlingsopplegget var et opplegg som var bra for miljøet. men at det måtte bygges videre ut med nasjonale målsettinger som overgår de internasjonale forpliktelsene.

Hun opplevde således ikke at det norske forhandlingsopplegget kom rammes av kritikk som gikk på hvilke verdier som låg til grunn for forhandlingsposisjonen.

b. Hvilke synspunkt har Norge på det å få til forpliktende sanksjoner mot land som ikke overholdt avtalen ? Her svarte den norske forhandlingslederen at Norge ikke hadde noe spesielle forhandlings utgangspunkt på dette. (Det kan nevnes at Aftenposten hadde et oppslag på mine innvendinger mot det norske forhandlingsopplegget).

2.4 Andre kontakter og opplevelser

Under en slik konferanse som dette er det svært hektiske aktivitet, og et mylder av mennesker som er engasjert på klima og miljø. Mye av aktiviteten foregår i uformelle samlinger og samtaler. For min egen del hadde jeg flere nyttige samtaler (For eksempel samtaler med Naturkrafts leder Auke Lont, forskere fra Fridtjof Nansens institutt, samtaler med naturvernforbundets leder Heidi Sørensen m.m).Det var jevnlig møter i regi av ulike miljøverngrupperinger (F.eks. NGO sine fellesbrifinger,, "Klima alliansen" sine fellesbrifinger, diverse pressekonferanser og lignende). Ved å være til stede på et utvalg av disse samlingen fikk jeg anledningen til å følge utviklingen av forhandlingene.

3.0 Oppsummering og vurdering

Avslutningsvis vi jeg nok vurdere konferansen og turen til Kyoto som utbytelsesrik. Det å knytte kontakter og utveksle ideer med andre lands kirkelige utsendinger oppleves som positivt og lærerikt. Forhåpentligvis kan en del av de ovenfornevnte kontaktene /ideene være fruktbare for det kirkelige klima arbeidet i Norge.

Et annet moment som bare har vært berørt som også må trekkes frem som positivt ,er samarbeidet med de norske miljøvernorganisasjonen. Ved å delta på en slik konferanse bygges det en allianse mellom kirke og miljøorganisasjoner som på sikt kan gi positive ringvirkninger.

I forhold til avtalen er det viktig å understreke det gledelige i at det i det hele tatt ble en avtale. Likevel er det grunn til å påpeke at avtalen inneholder en mengde smutthull som gir rom for de rikeste landene til å minimalisere tiltakene på klimagassreduksjoner. Norges innsats i Kyoto bidro etter min og de andre miljøvernorganisasjonens vurdering, ikke i positiv retning i så måte. Miljøvernministeren talte sterkt om nasjonale målsettingen som skulle overgå forpliktelsene Norge tok på seg i Kyoto. Det spørs om det ikke trengs påminninger og påtrykk for å få de politiske myndighetene i Norge til å følge opp disse uttalelsene.

Når det ellers gjelder tolkningen av konsekvensene av avtalen i forhold til en konkret sak som gasskraftsaken, viser allerede debatten at skillelinjene mellom de som vil bygge gasskraftverk og de som ikke vil det at frontene er uendret. Min personlige vurdering er at det vil være lite gunstig å starte en nedtrapping av klimagassene med 5 % målt fra 97 nivå (alle 6 gassene medregnet) slik som Norge har forpliktet seg på, blir uhyre vanskelig i utgangspunktet. Å skulle starte med en utslippsøkning på 2 millioner tonn CO₂ (noe som tilsvarer utslippene fra

500 000 biler) kan jeg ikke forstå som annet enn lite klokt. Både av hensynet til den direkte utslippsøkningen og av hensynet til verdivalget en slik utbygning signaliserer, virker en utbygging som et svært miljøskadelige prosjekt.

Målt på reaksjonen jeg har fått under og etter konferansen opplever jeg at både meningsfeller og meningsmotstandere setter pris på det kirkelige tilstedeværelsen og engasjementet i klima-saken. Jeg vil derfor anbefale at dette blir et prioritert satsningsfelt innenfor Mellomkirkelig råd sin miljøsatsing i tiden fremover.

STATEMENT
TO THE HIGH LEVEL SEGMENT OF
THE THIRD SESSION OF THE
CONFERENCE OF THE PARTIES (COP3)
TO THE UN FRAMEWORK CONVENTION ON
CLIMATE CHANGE

Kyoto, Japan
December 9, 1997

M. M. Oikoumene

150 ROUTE DE FERNEY
P.O. BOX 2100
1211 GENEVA 2 SWITZERLAND
TELEPHONE 022 - 791 61 11
TELEFAX 022 - 791 03 61
TELEX 415 730 OIK CH
CABLE OIKOUMENE GENEVA

Mr. President, Distinguished Delegates, Observers,

We recognise that the COP3 negotiations are at a difficult point. We make this statement on behalf of the World Council of Churches with a combination of humility and prayer, wanting to assist the process and yet needing to speak the truth as we discern it.

For us in the World Council of Churches, the core of the COP3 agenda is justice.

Justice means being held responsible for one's actions.

The rich of the world, through promotion of the current economic model, have been and continue to be responsible for the vast majority of emissions causing human-produced climate change but seem unwilling to honestly acknowledge that responsibility and translate it into action. It is ironic that countries which exult in their domestic legal principles feel themselves above the law when it comes to their international obligations on climate change.

Justice means being held accountable for promises you make.

The rich of the world have broken their Rio promise to stabilise emissions by 2000 at 1990 levels and yet seem to exhibit no embarrassment at their failure.

Justice means being held responsible for the suffering you cause to others.

Small island states, millions of environmental refugees, and future generations will suffer as a result of the callous exploitation of the Earth's resources by the rich.

Justice means being held accountable for abuse of power.

Human societies, particularly in the over-developed countries, are damaging the environment through climate change with little respect for the inherent worth of other species which we believe to be loved by God as are we.

Justice means an equitable sharing of the Earth's resources.

Millions of people lack the necessities for a decent quality of life. It is the height of arrogance to propose that restrictive commitments be placed on the poor to make up for the delinquencies of the rich. Over-consumption of the rich and poverty of the poor must both be eliminated to ensure quality of life for all.

Justice demands truth.

Destructive misinformation campaigns are being used by groups with powerful economic self-interest with the intention of preventing meaningful action on climate change.

Justice requires honesty.

The world is not so easily divided into the rich North and the poor South as we used to think. There are a few wealthy and powerful countries and elites within the category referred to as developing countries who sometimes misuse this classification of nations to disguise their economic self-interest.

God's justice is strict but it is not cruel. We are all here in Kyoto as brothers and sisters equal before God within the community of creation - a creation which we all want to be healthy and thriving for future generations. In affirmation of the goodness of creation (Genesis 1:25), God beckons us to respect all forms of life. In what we do at COP3, we must not betray life.

Confidence-building measures are needed so that together we can reduce the threat of climate change:

- Industrialised countries must demonstrate, in the near future, real and significant reductions in domestic greenhouse gas emissions which many studies have shown to be possible with a considerable net benefit to their economies.
- Though developing countries should not be subject to formal emission limitation commitments yet, many of them are pursuing measures and can continue their efforts to become more energy-efficient and to limit greenhouse gas emissions.
- The sharing of finance and technological resources is needed but it is also very important to exchange experiences from both South and North including those of indigenous cultures, women's organisations and others which can offer lessons and tools for learning to live in a socially just, equitable and ecologically sustainable manner.

In these remaining days of COP3, let us shift our energies away from trying to figure out how to attain the minimum and channel them instead toward creative risk-taking options for accomplishing the maximum. Thank you.

Notes

1. At COP3, the World Council of Churches (WCC) has been represented by a delegation consisting of:
Lic. Elías Crisóstomo Abramides, Ecumenical Patriarchate, Argentina
Ms. Nafisa Goga D'Souza, India
Dr. David G. Hallman, Canada (Head of Delegation)
Mr. Prawate Khid-Arn, Christian Conference of Asia, Hong Kong
Dr. Karin Léxen, Christian Council of Sweden, Sweden
Dr. Alfredo Salibián, Consejo Latinoamericano de Iglesias, Argentina
Rev. Tsutom Shoji, National Council of Churches in Japan, Japan
Rev. Bill Somplatsky-Jarman, National Council of Churches of Christ, United States of America
Dr. Larisa Skuratovskaya, Russia
2. The World Council of Churches (WCC) has been involved in the climate change issue for ten years. To encourage governments of industrialised countries to accept their responsibility in the lead-up to COP3, the WCC co-ordinated a petition campaign through the churches in 23 industrialised countries which called on those governments to meet the stabilisation commitment of Rio, adopt a binding international agreement for further reductions post-2000, and engage citizen participation more forcefully in finding solutions.
3. The "Kyoto Appeal" presented at the Dec. 7th Inter-Religious Gathering on Climate Change (including Buddhists, Christians, Shintos and New Religions) contains prayers for COP3 and calls on leaders to support the AOSIS protocol. Copies are available from members of the WCC delegation.